

INTELEKTUALNI REZULTAT 3

YO.US.T.A.R: Priporočila za izvajalke in primerjalna analiza

Uredil: KUD Transformator,
februarja 2023

**YOuth workers USING Theatre
Augmenting cReativity**
Št. projekta: 2020-1-IT03-
KA227-YOU-020563

Partnerske organizacije:
TEATRO ALLA GUILLA (IT)
MIR AKADEMIEN (SE)
MOSAIC (GR)
ACD LA HOYA (ES)
KNOW AND CAN (BG)
KULTURANOVA (RS)
KUD TRANSFORMATOR (SI)

YO.U.S.T.A.R.

Co-funded by
the European Union

Izjava o omejitvi odgovornosti

Pripravo te publikacije je podprla Evropska komisija, kar ne pomeni, da podpira tudi samo vsebino. Ta odraža izključno stališča avtorjev in Komisija ne prevzema nikakršne odgovornosti za to, kako se informacije iz te publikacije uporabljajo.

Kazalo

1. Uvod	4
2. Dosedanje izkušnje partnerk projekta YO.US.T.A.R. pri delu z mladimi z manj priložnostmi	5
2. 1 Posebnosti in potrebe prikrajšanih ciljnih skupin pri gledališkem delu	6
2. 2 Izkušnje partnerskih gledališč pri gledališkem delu s prikrajšanimi ciljnimi skupinami	7
3. Primerjalna analiza metodologij partnerskih	10
4. Priporočila s pilotnih srečanj projekta YO.US.T.A.R.	13
4. 1 Aktivnosti, ki lahko koristijo pri usposabljanju ANTYGONE in metodi YO.US.T.A.R.	15
4. 1. 1 Aktivnosti za prebijanje ledu	15
Ime in žival	15
Aerobika (povzeto po metodologiji ForProve)	15
Igra ritma	16
Pozdravljanje z nogami/hrbtom in drugimi deli telesa	16
Korak naprej	16
Hoja v ritmu	16
Človeški voz	16
Predaj sporočilo	17
4. 1. 2 Aktivnosti neformalnega izobraževanja	17
Skupinsko branje	17
Študijski krožek za brainstorming med delavnicami	17
Ogled dokumentarnega filma in debata	18
Delo v parih	19
Zrcala (povzeto po metodologiji ForProve)	19
Obisk galerije	19
4. 1. 3. Umetniška metoda/aktivnost	20
Zamrznjeni kader	20
Brez glasu, samo geste	20
Slikovno gledališče in ritem mašine	20
Umetnostna terapija	21
Delo s samim besedilom	21
Improvizacija (gibalna ali glasovna)	22
Kraja monologa (povzeto po metodologiji ForProve)	22
Gledališka igra po metodi ForProve, oz. forumsko gledališče	22
5. Viri	23

1. Uvod

Pričujoči intelektualni rezultat je e-knjižica, ki združuje priporočila in primerjalno analizo gledaliških izkušenj partnerskih organizacij, ki so pri delu z mladimi aplicirale metodologijo YO.US.T.A.R.. Namen e-knjižice je izmenjava dobrih in inovativnih praks med gledališkimi in umetniškimi organizacijami ter spodbujanje opolnomočenja mladih. Cilj je čim bolj povečati učinek projekta, ki se bo uporabljal v vsakdanji praksi gledališč, ki se aktivno ukvarjajo z opolnomočenjem mladih. To skušamo doseči z zbirko priporočil in primerjalno analizo izkušenj vseh partnerskih organizacij pri uporabi metodologije YO.US.T.A.R., pa tudi drugih izkušenj pri gledališkem delu s ciljno skupino mladih z manj priložnostmi.

Ciljna skupina te e-knjižice so gledališke in kulturne organizacije, ponudnice socialnih storitev, facilitatorke, ki delujejo na področju mladinskega dela, mladinske delavke in trenerke. Primerjava metod dela omogoča boljše razumevanje učinkovitosti različnih tehnik pri delu s specifičnimi ciljnimi skupinami, kot so mlade z manj priložnostmi, in upoštevanje posebnih potreb različnih ciljnih podskupin, na primer mladih migrantk, gibalno oviranih mladih, mladih, ki zgodaj opustijo šolanje, itd.

Potek priprave e-knjižice smo razdelile na pet podakcij: KUD Transformator je koordiniralo zbiranje priporočil, pripravo prve različice e-knjižice in končno oblikovanje publikacije po vnosu popravkov vseh partnerk. Končna različica je dostopna na spletu v več jezikih in se diseminira med gledališkimi, mladinskimi in socialnimi delavkami ter drugimi, ki prakticirajo te dejavnosti. Pričakujemo, da bo intelektualni rezultat močno vplival na partnerske organizacije in širšo gledališko skupnost, saj predstavlja skupni nabor najboljših praks in inovativnih orodij za izmenjavo izkušenj in metod, spodbujanje socialne vključenosti in spodbujanje ustvarjalnosti mladih. Prav tako spodbuja trajnost rezultatov projekta in nudi pomožno gradivo za bodoče pobude s področja gledališča in socialnega vključevanja.

Gledališče že dolgo uporabljamo kot orodje za družbene spremembe in opolnomočenje, ki predstavlja zelo učinkovit način za vključevanje in podporo prikrajšanih skupin. Pri delu s prikrajšanimi ciljnimi skupinami sta še posebej pomembna inkluzivnost in senzibilnost. Med ključnimi priporočili za gledališko delo s prikrajšanimi ciljnimi skupinami so:

Vzpostavite zaupanje in dobre odnose: za vzpostavitev zaupanja in dobrih odnosov s članicami ciljne skupine si je treba vzeti čas. To pomeni dovolj časa, da se spoznate s skupino, prisluhnete njihovim potrebam in poskrbite za sodelovanje pri ustvarjanju varnega in stimulativnega prostora.

Občutek za delo z mladimi iz različnih kultur: pomembno je spoštovati kulturno ozadje in izkušnje ciljne skupine. K temu lahko spada raziskovanje in učenje o kulturi skupine, iskanje kulturnih svetovalk in izvedenk, potrebna pa je tudi odprtost za povratne informacije in predloge članic skupine.

Spodbujanje sodelovanja in opolnomočenja: Gledališče lahko predstavlja zelo dober pripomoček pri krepitvi vloge prikrajšanih skupin, saj lahko prek njega le te povzdignejo glas. Pri delu s ciljno skupino je pomembno, da jo vključite v ustvarjalni proces in spodbujate sodelovanje ter pripadnost projektu.

Zagotavljanje podpore in virov: Pomembno je, da ciljni skupini zagotovite stalno podporo in vire, tako tekom gledališkega projekta kot tudi po njem. K temu lahko spada zagotavljanje ustreznih virov in povezovanje skupine z ustreznimi organizacijami ali zagotavljanje nadaljnje podpore, da tako omogočite izpolnjevanje njihovih potreb.

Na splošno je za uspešno gledališko delo s prikrajšanimi ciljnimi skupinami ključnega pomena, da k delu pristopamo s spoštovanjem, občutljivostjo in inkluzivnostjo ter da skupino opolnomočimo, da sodeluje pri ustvarjalnem procesu in ga tudi sama oblikuje.

2. Dosedanje izkušnje partnerskih organizacij pri projektu YO.US.T.A.R. pri delu z mladimi z manj priložnostmi

Partnerke projekta YO.US.T.A.R. imajo bogate izkušnje z delom z mladimi z manj priložnostmi v okviru različnih programov in projektov, ki povezujejo gledališče, umetnost in osebni razvoj. Namen tovrstnih dejavnosti je opolnomočiti in navdihniti mlade, ki se nemara soočajo z izzivi, kot so brezposelnost, marginalizacija ali pomanjkanje priložnosti.

2. 1 Posebnosti in potrebe prikrajšanih ciljnih skupin pri gledališkem delu

Ko se prikrajšane ciljne skupine vključujejo v gledališko delo, imajo pri tem specifične potrebe, ki jih je treba upoštevati, če naj jim zagotovimo učinkovito podporo in pomagamo doseči njihove cilje. Med specifične potrebe takšnih skupin spadajo:

- 1.** Zaposlitev in finančna stabilnost: mlade, ki se soočajo z brezposelnostjo, negotovimi delovnimi pogoji in finančno nestabilnostjo, potrebujejo podporo pri iskanju stabilne zaposlitve in izboljšanju finančnega položaja.
- 2.** Izkušnje z nasiljem ali diskriminacijo: udeleženke iz priseljskih družin, pripadnice skupnosti LGBTQ+ ali mlade z izkušnjo spolnega in/ali drugega nasilja so bile morda žrtve diskriminacije in se posledično spopadajo s travmami ali težavami z duševnim zdravjem.
- 3.** Osebni in poklicni razvoj: številne članice teh ciljnih skupin poskušajo najti lastno osebno in poklicno pot, gledališko delo jim lahko pri tem pomaga, da razvijejo nove veščine, si okrepijo samozavest in raziščejo nove priložnosti.
- 4.** Izobraževanje in osebni razvoj: osebe, ki jih zanima izobraževanje in osebni razvoj, potrebujejo priložnosti za učenje novih veščin, raziskovanje svojih interesov in izboljšanje splošne dobrobiti.
- 5.** Sprememba poklicnih in osebnih kvalifikacij: osebe, ki želijo spremeniti svoje poklicne in/ali osebne kvalifikacije, potrebujejo priložnosti za usposabljanje in izobraževanje, ki jim lahko pomagajo doseči cilje.
- 6.** Podpora mladinskim delavkam: mladinske delavke, ki želijo bolje delati z mladimi, potrebujejo dostop do usposabljanj, virov in podpore, ki jim bodo pomagali učinkovito vključevati in podpirati ciljne skupine.
- 7.** Dostop do kulturnih dejavnosti in kvalitetnega preživljanja prostega časa: mlade s podeželja ali osebe z invalidnostjo težje dostopajo do kulturnih in drugih dejavnosti v prostem času. Gledališko delo jim omogoča, da sodelujejo v kulturnih doživetjih in izboljša njihovo splošno dobrobit.
- 8.** Naslavljanje strahov in skrbi: mladostnice se soočajo s številnimi strahovi in skrbmi, med drugim s pomanjkanjem denarja, ekološkimi problemi, težavami s šolskim uspehom in poklicnim življenjem, osamljenostjo itd. Gledališko delo jim lahko nudi priložnosti, da se soočijo in spopadejo s tovrstnimi strahovi in skrbmi.
- 9.** Premagovanje posledic epidemije Covid-19: epidemija je močno prizadela mlade, saj imajo mnoge med njimi težave z družbeno izolacijo, zasvojenostjo z internetom in pomanjkanjem osebnih stikov. Gledališko delo jim nudi priložnosti, da se ponovno povežejo z lastnim telesom, si okrepijo samozavest in izboljšajo splošno počutje.
- 10.** Obravnavanje sovražnega govora in spodbujanje kritičnega mišljenja: ker se veliko mladih srečuje s sovražnim govorom na internetu, lahko gledališko delo pomaga pri razvijanju veščin kritičnega spremljanja in vrednotenja objav v različnih medijih.
- 11.** Izboljšanje socialne vključenosti in zadovoljstva v življenju: invalidkam ali osebam, ki prihajajo z območij z omejenimi možnostmi, lahko gledališko delo zelo koristi za izboljšanje osebnih in socialnih kompetenc, socialne vključenosti in doseganje zadovoljstva v življenju.

Na splošno je lahko prikrajšanim skupinam gledališko delo v veliko korist kot sredstvo za izboljšanje osebnih in socialnih kompetenc, spodbujanje socialne vključenosti in doseganja zadovoljstva v življenju. Koristi jim lahko tudi razvijanje veščin kritičnega spremljanja in vrednotenja ter priložnosti za druženje in osebno izražanje.

2. 2 Izkušnje partnerskih gledališč pri gledališkem delu s prikrajšanimi ciljnim skupinami

Sodelovanje različnih gledaliških organizacij pri projektu YO.US.T.A.R. je bila dragocena priložnost za delo s prikrajšanimi ciljnim skupinami s pomočjo neformalnih, igrivih, umetniških in gledaliških metod. Uporabljene metode so fleksibilne in jih lahko prilagajamo specifičnim potrebam posamezne ciljne skupine. Gledališke organizacije so sodelovale z različnimi skupinami, med drugimi s pripadnicami skupnosti LGBTQ+, narodnostnimi manjšinami, osebami, ki imajo težave z duševnim zdravjem in osebe z gibalno oviranostjo.

Sodelovanje temelji predvsem na projektnem delu, uporabljene metodologije pa se razlikujejo glede na projekt in ciljno skupino. Pri tem kot podlago za umetniško izražanje pogosto uporabljajo osebne pripovedi, delo pa često temelji na kolektivnem ustvarjanju. Gledališke organizacije uporabljajo celo vrsto gledaliških tehnik, kot so telesno izražanje, koreografija, gledališke tehnike in sproščanje, s katerimi pomagajo udeleženkam pri ustvarjalnem izražanju.

Pristop gledališča zatiranih temelji na pedagogiki zatiranih. Osredotoča se na skupinsko in skupnostno delo, pri čemer še posebej poudarja vzajemno učenje. Facilitatorke udeleženkam nudijo varen prostor za obravnavanje občutljivih tem, z gledališkimi tehnikami pa spodbujajo aktivno udeležbo in sodelovanje. Teme za predstave izvirajo od mladih udeleženk samih, kar zagotavlja, da so obravnavana vprašanja zanje še kako relevantna in aktualna. Cilj tega pristopa je odpirati prostor za dialog in spodbujati mlade, da preizprašujejo družbeno realnost in razkrivajo krivice. Poudarja tudi opolnomočenje mladih, da postanejo aktivne multiplikatorke pri reševanju družbenih problemov ter razvijajo lastne osebne in poklicne potenciale. Udeleženke so poročale o številnih pozitivnih izkušnjah, med drugim o zadovoljstvu ob izvedenih predstavah, poglobljenem občutku odgovornosti, oblikovanju novih čustvenih vezi, odkrivanju sveta gledališča in osebem opolnomočenju.

Organizacije so ugotovile, da so v današnjem svetu individualizma, apatije in tehnologije gledališke tehnike še posebej uporabne, saj spodbujajo skupnost, aktivnost in kritično mišljenje. Udeleženke tako pridobijo nove socialne in produktivne veščine, počutijo pa se tudi opolnomočene za načrtovanje dejavnosti za razvijanje skupnosti in participativne demokracije. Tovrstne izkušnje imajo tudi pomemben emancipatorni učinek na udeleženke, saj dobijo priložnost, da spregovorijo o lastnem položaju v družbi in izrazijo osebne izkušnje.

Pri gledališkem projektu ForProve, na primer, ki ga je koordinirala organizacija Know and Can, so partnerke razvile inovativno metodo, ki je povezala elemente forumskega in improvizacijskega gledališča z namenom spodbujanja podjetnosti pri mladinskih delavkah in mladih, ki iščejo zaposlitev. Neposredna ciljna skupina projekta so bile mladinske delavke, posredna ciljna skupina pa mlade v starosti od 16 do 30 let, ki so bile bodisi brezposelne ali pa so iskale zaposlitev. V okviru projekta so izoblikovale inovativno metodo, ki je mladim omogočila, da z gledališko igro delijo osebne izkušnje, temu pa je sledila razprava o glavnih problemih, predstavljenih v igri, in o tem, kako bi jih bilo mogoče rešiti. Rezultat projekta je bil priročnik o gledališki metodi ForProve, ki ga je moč uporabiti za spodbujanje podjetnosti, in pa vizualni priročnik, ki je prikazal metodo v praksi. Partnerke so ugotovile, da je kombinacija forumskega in improvizacijskega gledališča zelo učinkovita pri spodbujanju osebnega in strokovnega razvoja udeleženk ter vzpostavljanju ustvarjalnega in prijetnega vzdušja.

V drugem projektu je partnerska organizacija Teatro alla Guilla sodelovala s skupino prikrajšanih mladih ali NEET (Not in Education, Employment, or Training - mlade, ki se ne izobražujejo, usposablajo in niso zaposlene) in v gledališču ustvarila prijeten prostor, kjer so se udeleženske lahko izrazile ter se udeležile fizičnih in vokalnih improvizacij. Odzivi na projekt so bili zelo dobri, saj so metodologijo lahko razumele.

V projektu "Nevidna življenja" organizacije Kulturanova so sodelovale gledališke ustvarjalke, igralke, režiserke in pisateljice iz treh držav, ki so metodologijo avtorskega gledališča uporabile pri razvoju končne predstave, ki je tematizirala življenja oseb iz skupnosti LGBTQ+. Tako je nastala večplastna predstava, ki je vsaki udeleženci omogočila, da se izrazi na način, ki ji je najbolj ustrezal. Partnerke so se naučile, da je za dobro izhodišče pri delu s skupino in za široko paleto idej in izrazov vedno nujno postaviti trdne temelje.

"Simbova velika pustolovščina" organizacije ACD La Hoya je bila glasbena predstava, ki je temeljila na Disneyevem filmu "Levji kraj". Izvajale so jo predvsem osebe z motnjami v duševnem razvoju. Predstava je opevala vrednote prijateljstva, družinskih vezi in osebne rasti. Številne mlade udeleženske je spodbudila, da so nadaljevale z delom na področju gledališča in premagale strah pred nastopanjem na odru.

Predstava je vključevala tudi telesno izražanje, ples in gledališče, za najpomembnejši dosežek projekta pa lahko štejemo predanost, ki so jo izkazale mlade udeleženske, pa tudi vključenost družin in motiviranje mnogih mladih za nadaljnje delovanje na področju gledališča.

Organizacija KUD Transformator je pripravila predstavo zakonodajnega forumskega gledališča z naslovom "Da, verjamem ti". S predstavo so udeležene hotele spodbuditi dialog o nasilju in neenakosti na podlagi spola. V predstavi prikažejo primere zelo razširjenega seksizma in mizoginije v patriarhalnem sistemu, kar je posledica socializacije žensk in moških v spolne vloge, spolnih stereotipov in neprimerne okolja v času odraščanja (prisotnost nasilja v družini in šoli, pa tudi vrstniškega nasilja). Cilji forumske predstave so spodbuditi javno razpravo o spolnih stereotipih, v katero je treba vključiti mlade (v starosti od 15 do 29 let), se soočiti s problemi, s katerimi se vsakodnevno srečujejo, in jim podeliti glas pri oblikovanju nove zakonodaje na tem področju. Pri projektu so uporabile inovativno metodo zakonodajnega gledališča, ki nudi varen prostor za preizpraševanje reprezentacij resničnosti, s čimer so hotele odpreti razpravo o ustaljenih konvencijah in spolnih vlogah, njihovem izvoru in tem, kaj nam sporočajo. Da bi mlade povezale, zbrale njihova mnenja o temi in prevedle njihove predloge v uradni pravniški jezik, so k sodelovanju na predstavah povabile tudi strokovnjakinje s področja prava, kriminologije in sociologije, ki so tvorile tako imenovano "metabolično celico". Končni cilj je bil sestaviti predlog za spremembo zakonodaje na podlagi predlogov mladih in zagotoviti učinkovite sistemske rešitve ob kršitvah človekovih pravic, še zlasti osebne nedotakljivosti in varnosti.

Organizacija MIR Akademien je sodelovala z mladimi z manj možnostmi, ki so se bile zaradi vojn in konfliktov v matičnih državah prisiljene izseliti v druge države. S tem so hotele nasloviti izzive, s katerimi se soočajo te mlade, na primer diskriminacijo, predsodke in družbeno izolacijo v gostiteljskih skupnostih. Gledališče so uporabile kot način združevanja mladih iz različnih držav in kultur ter platformo za komunikacijo jezikovnim preprekam navkljub. Organizacija se je pri tem naučila, kako pomembno je, da usposabljanje vodijo osebe, ki govorijo oba jezika, saj to olajša komunikacijo, in pa da lahko z usposabljanjem o človekovih pravicah in diskriminaciji zagotovijo primeren kontekst za delavnico Antygone.

Organizacija Mosaic je izpostavila primer dobre prakse gledališkega projekta za prikrajšane ciljne skupine z naslovom "Projekt dostopnega gledališča", ki ga izvaja dobrodelna organizacija Graeae Theatre Company s sedežem v Združenem kraljestvu. Cilj projekta je ustvariti bolj vključujoče in dostopno gledališče za osebe s posebnimi potrebami z odpravljanjem ovir, ki jim lahko preprečijo sodelovanje v uprizoritvenih umetnostih. V okviru projekta igralko z invalidnostjo, pisateljice in režiserke sodelujejo pri ustvarjanju novih predstav, zagotavljanju podnapisov, avdiodeskripcije in tolmačenja v znakovni jezik ter nudenju sproščujočih predstav za osebe z avtizmom, hiperaktivnostjo (ADHD) ali drugimi senzoričnimi potrebami. Prav tako organizirajo delavnice in usposabljanja za druga gledališka združenja in umetnice ter jim pomagajo ustvarjati bolj vključujoče predstave. Cilj projekta je ustvariti bolj raznoliko in vključujočo gledališko sceno, na kateri bi imel vsakdo priložnost sodelovati ter se spopasti s stereotipi in predstavami o invalidnosti.

3. Primerjalna analiza metodologij partnerskih gledališč

Glede na metodologije, ki jih partnerske organizacije uporabljajo pri delu z različnimi skupinami mladih, bi lahko organizacije razdelile v dve glavni skupini. V prvi skupini so organizacije, ki pri delu ne uporabljajo zgolj ene specifične metode, temveč pristop utemeljijo predvsem na specifični skupini, s katero delajo (ta pristop imenujmo "odprte metodologije"). Na drugi strani pa so organizacije, ki pri delu temeljo na preverjenih metodologijah, ki jih vedno uporabljajo, seveda pa jih pri tem prilagajajo potrebam določene ciljne skupine (pristop imenujmo "fiksne metodologije").

Čeprav partnerke, ki delajo z odprtimi metodologijami, k vsakemu projektu pristopijo z drugačno metodo dela in razvijajo načine delovanja glede na specifične potrebe vsake skupine (ali rezultatov, ki jih terja določen projekt), lahko vseeno izluščimo določene ponavljajoče se elemente ustvarjalnih gledaliških metod, ki jih je izpostavila večina od njih. Med te sodijo naslednji elementi:

Improvizacije - improvizacija je zelo koristno orodje, ki udeleženske spodbuja, da delijo osebne izkušnje s poustvarjanjem problematičnih situacij v igrivih prizorih. Pri tem niso vezane na določen način razmišljanja ali na vnaprej določeno besedilo, ki bi ga morale reproducirati, temveč imajo proste roke, da uporabijo lastno ustvarjalnost, pri tem pa se lahko poigravajo tudi z idejami drugih udeleženk.

Fizično gledališče - uporaba osnovnih elementov fizičnega gledališča, na primer gibanja, gest in telesnih položajev, pa tudi kompleksnejših, kot so preproste koreografije in organizirani sklopi ponavljajočih se gibov, deluje zelo osvobajajoče na udeleženske, ki se drugače ne počutijo dovolj sproščene za izražanje s pomočjo besed in glasu.

Avtorsko gledališče oz. kolektivno ustvarjanje - je zelo razširjena in osvobajajoča metoda gledališkega ustvarjanja, ki pa jo veliko poklicnih igralk dandanes vse bolj prezira. Vendar je to zelo uporaben pristop pri delu, na primer, z mešano skupino udeleženk, ki imajo različne ravni znanja o tem, kako delujejo procesi gledališkega ustvarjanja, saj so pri takšnem pristopu udeleženske izhodišče vsega, kar se dogaja na delovnih srečanjih. Facilitatorka skupini samo pomaga, podaja splošne smernice in dopolnjuje njihove zamisli ali jim jih pomaga razvijati, vendar pa mora vsakdo v skupini najti lastno mesto v ustvarjalnem procesu, ki zajema vse od izbire teme pa do načinov, kako izvesti končno predstavitev. Pri tej metodi običajno potrebujemo več časa, da pridemo do rezultatov, ki jih je moč predstaviti, a je najbolj dragocena prednost takšnega pristopa kolektivna odgovornost, ki se razvije skozi proces (zlasti pri družbeno angažiranih projektih).

Forumsko gledališče - to metodo večinoma uporabljamo zato, da občinstvo gledališke predstave vključimo v notranje delovanje problemov, ki jih obravnavamo v predstavi. Ob določenih trenutkih tekom igre občinstvo povabimo k razpravi, analizi in predlaganju rešitev za probleme, ki jih je igra predstavila do tistega trenutka. Nastopajoče lahko določene točke zgodbe tudi še enkrat odigrajo in se jih lotijo z drugačnih zornih kotov, da tako pridejo do rešitev, ki likom v igri niso dostopne, ker nanje ne morejo pogledati od zunaj.

Metoda študijskega krožka - gre za dopolnilno metodo k ustvarjalnemu procesu, ki spodbudi razpravo o izkušnjah udeleženk po koncu delovnega procesa. Temelji na razpravi v manjših skupinah, ki poveže dialog, razmislek in reševanje problemov. Pri tem je bistveno pripraviti uravnoteženo gradivo za razpravo, najpomembnejši elementi pa so znanje in izkušnje samih udeleženk. Glavna naloga facilitatorke pri tem je paziti, da razprava gladko teče.

Po drugi strani partnerke, ki uporabljajo fiksne metodologije, svoje prakse pri delu s prikrajšanimi skupinami utemeljujejo na točno določenih metodologijah, na primer na sami metodi ANTYGONE, metodologiji gledališča zatiranih ali pa na naboru specifičnih aktivnosti, ki se jih običajno poslužujejo pri delu. Na tem mestu ne bomo podrobneje razložile metode ANTYGONE, saj je to tema celotnega projekta in tudi samega priročnika, bomo pa malo bolj podrobno izpostavili nekatere elemente drugih dveh metod.

Gledališče zatiranih - to metodologijo je razvil brazilski gledališki ustvarjalec Augusto Boal in temelji na pedagogiki zatiranih, kot jo je zasnoval brazilski pedagog Paulo Freire. Ena od najpomembnejših značilnosti metode je vključevanje občinstva v samo igro, s čimer se pasivni status gledalk spremeni v aktivni status "gledigralk". Temeljno načelo metode, kot jo uporablja KUD Transformator, je skupinsko in skupnostno delo, ki temelji na vzajemnem učenju. Facilitatorke (imenovane tudi džokerke) morajo ohranjati nevtralno stališče do teme in predlogov od začetka do konca. Udeleženkam morajo zagotoviti varen prostor za obravnavo izbrane vsebine. Ključni lastnosti, ki jih pričakujejo od udeleženk, sta aktivnost in sodelovanje. Dogodek soustvarjajo vse, ki se ga udeležijo. Prizori in morebitne rešitve, ki se pojavijo, so plod dela, zamisli in doprinosa vseh udeleženk in so zelo odvisni od njihovega sodelovanja. Uprizoritve, ki nastanejo v takem procesu, so tako na določen način avtobiografske in odpirajo vprašanja, povezana z osebnimi in resničnimi izkušnjami sodelujočih posameznic. Uprizarjajo zgodbe "iz prve roke", zato je ključnega pomena, da teme izhajajo iz samih mladih. To zagotavlja, da so obravnavana vprašanja za mlade relevantna in aktualna. Glavni cilj metode je odpiranje prostora za dialog in različnih vprašanj. Mlade spodbuja, da preizprašujejo družbeno realnost in razkrivajo družbene krivice. V današnjem individualističnem svetu, ki ga duši apatija in je pod močnim vplivom tehnologije, so gledališke tehnike, ki se osredotočajo na obravnavo družbenih preprek, koristne predvsem zato, ker aktivirajo telo in glas, retoriko in javno nastopanje, pa tudi kritično mišljenje ter spodbujajo k akciji in pozivajo k neposrednemu delovanju. Z novimi socialnimi in produktivnimi veščinami udeleženke opolnomočijo za načrtovanje dejavnosti za razvijanje skupnosti in participativne demokracije. Udeleženke tako opozarjajo na družbene probleme, ki jih izkušajo na lastni koži, hkrati pa osvetljujejo svoj družbeni položaj. Udeležba ima zanje tudi pomemben emancipatorni učinek.

Organizacija ACD La Hoya pri delu z invalidnimi osebami uporablja nabor aktivnosti, ki so z leti postale trdna podlaga njihove prakse. Širše gledano uporabljajo telesno izražanje, kooperativne igre, pripovedovanje zgodb, ples in glasbo. Pozitivne rezultate takega pristopa je moč razbrati iz zadovoljstva po izvedenih predstavah, občutka odgovornosti, čustvene povezanosti in skupnega truda, ki se vzpostavijo med članicami skupine, ter iz odkrivanja sveta gledališča in lastnih zmožnosti. Praktični elementi nabora aktivnosti obsegajo:

- telesno izražanje - izrazne in improvizacijske aktivnosti, tehnike izražanja s telesom in gestami s pomočjo različnih elementov in plesa

- koreografija - koreografske kompozicije z uporabo preprostih struktur, ki spodbujajo sodelovanje vseh članic skupin

- gledališke tehnike - aktivnosti za interpretacijo, igranje, improvizacije, uprizarjanje in glasovne/ vokalne vaje

- doživetja - npr. izleti v tuje kraje z namenom izmenjavanja izkušenj in novih aktivnosti, ki zanimajo določeno skupino

- sproščanje - dihalne vaje in sproščanje mišic z uporabo različnih tehnik.

Kot lahko razberemo iz te kratke analize metod, ki jih partnerke uporabljajo pri praktičnem delu s prikrajšanimi skupinami mladih, je na razpolago veliko različnih gledaliških tehnik in metod, ki lahko pridejo prav pri tovrstnem delu. Če zdaj primerjamo vse različne metode, ki jih pri delu uporabljajo partnerke, z metodo ANTYGONE, je morda najpomembnejši zaključek to, da je metodo mogoče zelo uspešno vključiti v že obstoječe prakse. Metoda ANTYGONE se je izkazala kot učinkovito orodje za nadaljnji razvoj obstoječih praks, saj zagotavlja osrednjo arhetipsko točko, ki jo je naknadno mogoče brez težav razviti v proces, ki se prilagaja potrebam določene skupine, s katero delajo izvajalke. Po drugi strani pa odprta narava metode ANTYGONE dopušča tudi izvajanje tehnik in miselnih procesov iz drugih gledaliških metod. Metoda torej ni "vklesana v kamen" in izkazala se je za dovolj prožno, da jo je mogoče izvajati v različnih družbenih okoljih.

4. Priporočila s pilotnih srečanj projekta YO.US.T.A.R.

Upoštevati moramo, da je vsaka skupina mladih edinstvena in ima lahko različne potrebe, izzive in izkušnje, zato je pomembno, da metodologijo YO.US.T.A.R. prilagajamo specifičnim potrebam in značilnostim skupine. Sledi nekaj splošnih priporočil, o katerih je treba razmisliti pri delu z mladimi z manj možnostmi:

1. Postavite jasne cilje in pričakovanja za vsako delavnico ali srečanje. To udeleženkam pomaga, da lažje razumejo, kaj bodo počele in kako jim lahko to koristi.
2. Vzpostavite varno in vključujoče okolje. Del tega je lahko tudi, da določite osnovna pravila za delavnico, omogočite, da se vse udeleženke dobro počutijo pri izražanju, in zagotovite podporo udeleženkam, ki imajo s tem težave.
3. Bodite fleksibilne in prilagodljive. Pomembno je, da ste pripravljene spremeniti potek delavnice ali srečanja, če ta ne ustreza potrebam skupine ali če kaj ne deluje dobro.
4. Spodbujajte udeležbo in sodelovanje. K temu spada postavljanje vprašanj odprtega tipa, zagotavljanje priložnosti, da udeleženke delijo svoje misli in izkušnje, ter nudenje povratnih informacij in podpore, da se udeleženke lahko čutijo dovolj samozavestne, da se izrazijo.
5. Po zaključku premislite in ocenite delavnico ali srečanje. Koristno je, da po delavnici stopite v stik z udeleženkami in preverite, kako jim gre, ter razmislite, kaj je delovalo dobro in kaj bi lahko v prihodnje še izboljšale.
6. Vzpostavite zaupanje. Vzpostavljanje zaupanja je ključnega pomena za delo z vsako skupino mladih, še posebej pomembno pa je pri delu z mladimi z manj priložnostmi. To lahko dosežete tako, da ste dosledne pri komunikaciji in spremljanju skupine, se odzivete na potrebe skupine ter vzpostavite varno in spodbudno okolje.
7. Spodbujajte občutek pripadnosti. Prikrajšane mlade se lahko počutijo odrinjene ali marginalizirane, zato je pomembno, da v skupini vzpostavite občutek pripadnosti in skupnosti. To lahko dosežete z aktivnostmi za oblikovanje skupine, postavljanjem skupnih ciljev in doživetij ter s poudarjanjem vključevanja.
8. Spodbujajte samoizražanje. Metodologija YO.US.T.A.R. poudarja uporabo fizične improvizacije in igralskih tehnik za spodbujanje samoizražanja. Ta orodja so lahko še posebej koristna za prikrajšane mlade, ki nemara niso imele veliko priložnosti, da se izrazijo ali delijo svoje misli in občutke.
9. Poudarjajte, da je drugačnost dragocena. Metodologija YO.US.T.A.R. temelji na spodbujanju medkulturnega dialoga in sprejemanju drugačnosti. Pomembno je, da izpostavite ta vidik programa in spodbudite udeleženke, da sprejemajo in cenijo drugačnost.
10. Bodite fleksibilne in prilagodljive. Pri delu s prikrajšano mladino je še kako pomembno, da ste odzivne in prilagodljive, saj se potrebe in izzivi lahko spreminjajo s časom. Morda boste morale celo spremeniti program ali pristop, da bo boljše ustrezal potrebam skupine.

Poleg splošnih priporočil lahko naštejemo tudi nekaj priporočil iz pilotnih srečanj projekta YO.US.T.A.R., ki so jih ponudile različne partnerske organizacije projekta:

Organizacija Know and Can priporoča, da se usposabljanje začne z aktivnostmi za prebijanje ledu, tako da se udeleženke lažje pripravijo na nadaljnje aktivnosti. Predlagajo tudi uporabo raznolikih aktivnosti za ogrevanje, ki jih prilagodite potrebam ciljne skupine in telesno ogrevanje, da udeleženke pripravite na bolj fizične dele usposabljanja.

Organizacija Kulturanova poroča, da pilotnega srečanja sicer niso pripravili specifično za prikrajšano skupino, vendar lahko metoda ANTYGONE služi kot odlično izhodišče za delo s takšnimi skupinami. Ker je drama tako znana in odpira moralna vprašanja, ki jih udeleženke lahko razumejo in se lahko dotaknejo vsakogar, je to odličen način, da prebijemo led. Poleg tega lahko konkretni konflikti iz besedila prevetrijajo projekt, če se ta že malo vleče ter vdahnejo nove ideje in navdih. Bolj plašnim ali nezainteresiranim članicam skupine pa lahko tudi pomagajo, da se začnejo izražati bolj sproščeno.

Društvo Mosaic predlaga, da med izvedbo pilotnih srečanj udeleženke razdelimo v manjše delovne skupine, ki lahko sooblikujejo in soodločajo o tem, kako bodo predstavile svoje delo, in tako pomešamo udeleženke z različnim nivojem gledaliških izkušenj, kar omogoči udeleženkam, da prevzamejo pobudo ter izrazijo lastne zamisli in predloge.

Če povzamemo: v priporočilih poudarjamo, kako pomembno je udeleženke pripraviti na delo, vzpostaviti varno in zaupno okolje ter metode prilagoditi potrebam ciljne skupine. Poudarjamo tudi potencialne koristi metodologije YO.US.T.A.R. za delo z različnimi skupinami, na primer spodbujanje motivacije, samoizražanja, socialne vključenosti in jezikovnega usposabljanja. Metoda lahko še posebej koristi pri delu s prikrajšanimi skupinami, kot so mlade s posebnimi potrebami, saj jim lahko pomaga premagati tremo in se začeti svobodneje izražati. Koristna je lahko tudi pri spodbujanju socialne vključenosti pri mešanih skupinah mladih migrantk in mladih iz večinske populacije.

Teatro alla Guilla priporoča, da s skupino spregovorite o osebnem doživetju, vključenosti, razumevanju in sodelovanju, ki so ključni dejavniki za uspešno srečanje.

Organizacija ACD La Hoya meni, da je metodologija YO.US.T.A.R. lahko zelo dragocena za mlade s posebnimi potrebami, saj jih pomaga motivirati, pa tudi spodbuditi, da lažje izražajo občutja in položaj ter delujejo kot skupina, da dosežejo skupne cilje.

KUD Transformator poudarja, da si je treba vzeti več časa za uvodni del in tako vzpostaviti zaupanje in varno okolje, kjer se bodo udeleženke lahko čim bolj avtentično izrazile. V ta namen predlagajo tehnike, igre in vaje gledališča zatiranih v podporo procesu.

Organizacija MIR Akademien priporoča uporabo metode pri delu z mešanimi skupinami mladih migrantk in mladih iz večinske populacije, saj organsko vodi k socialnemu vključevanju in lahko mladim migrantkam nudi spodbudno okolje za učenje jezika. Predpogoj za to pa je, da facilitatorke razumejo jezike, ki jih govorijo udeleženke, ali da vse uporabljajo skupni jezik, na primer angleščino.

4. 1 Aktivnosti, ki lahko koristijo pri usposabljanju ANTYGONE in metodi YO.US.T.A.R.

4. 1. 1 Aktivnosti za prebijanje ledu

IME IN ŽIVAL

Da prebijemo led in začnemo delati z mladimi, je nujno, da poznamo imena vseh udeleženk, predvsem pa, da jim pomagamo premagati strah pred tem, da spregovorijo ali se osmešijo pred drugimi. Ta aktivnost za prebijanje ledu je zelo preprosta: vsaka udeleženka si mora zamisliti žival, ki se začne na isto prvo črko kot njeno ime, na primer: Luiza - Lev. Ko je na vrsti, mora udeleženka povedati svoje ime ter posnemati oglašanje in pozo živali, vse druge pa morajo potem ponoviti z njo. Tako si skupina zapomni imena in hkrati premaguje sramežljivost

AEROBIKA (POVZETO PO METODOLOGIJI FORPROVE)

Gre za zabavno igro opazovanja. Vse igralke naj se postavijo v vrsto. Prva igralka začne hoditi po prostoru v velikem krogu. Druga igralka začne slediti prvi in se poskuša gibati natanko tako kot ona.

Po nekaj krogih gre prva igralka nazaj na konec vrste, tretja igralka pa začne slediti in posnemati drugo. In tako naprej.

IGRA RITMA

Vse udeleženke se postavijo v krog (če je udeleženk več kot petnajst, naj se na začetku postavijo v dva kroga). Facilitatorka začne topotati z nogami v določenem ritmu (kot da gre za nekakšen marš). Naloga udeleženk je, da osnovnemu ritmu dodajajo nove elemente, pri čemer lahko uporabijo roke, dlani, glas in druge dele telesa. Vsaka lahko začne osnovnemu ritmu dodajati kak nov ritem (v prvem krogu to ponavadi naredi kar facilitatorka, saj udeleženke običajno potrebujejo nekaj časa, da povsem dojamemo nalogo). Recimo, da je prvi dodatek ploskanje z dlanmi v nekem drugem ritmu. Facilitatorka naj udeleženkam naroči, da počakajo vsaj dva kroga, preden se vse pridružijo dodanemu vzorcu, tako da se lahko naučijo dolžine vzorca. Nato lahko k temu nadgrajenemu vzorcu začne dodajati vsakdo v krogu (v tem primeru je dodatek lahko ploskanje na tretjo dobo). Tako ves krog nenehno sledi vzorcu in vsaka napaka lahko postane del nadgrajenega vzorca ter tvori vedno bolj zapletene vzorce.

Te aktivnosti za prebijanje ledu raje ne izvajamo takoj na začetku aktivnosti, saj terja osredotočenost in zbranost od celotne skupine, je pa to dobra vaja, da članice skupine začnejo bolj "poslušati" druga drugo, pa tudi za izboljšanje skupinske povezanosti.

POZDRAVLJANJE Z NOGAMI/HRBTOM IN DRUGIMI DELI TELESA

V gledališču zatiranih so različni načini, kako se lahko udeleženke skupine pozdravljajo med sabo, nepogrešljivi del uvodnega dela s skupino.

Navodila: Vse udeleženke hodijo po prostoru. Ko zaslišijo plosk, se vse začnejo "pozdravljati" tako, da se druga druge dotaknejo s stopali. Pri tem si prizadevajo dotakniti se čim več stopal v čim krajšem času. Ko naslednjič zaslišijo plosk, nadaljujejo s hojo po sobi. Ob naslednjem plosku se pozdravijo tako, da se dotaknejo s komolci (koleno, hrbti itd.).

Pri bolj sproščenih skupinah lahko poskusimo tudi z dotikanjem ušesa ob uho, nosu ob nos itd. Pri tem je dobro opozoriti na eno od osnovnih načel Gledališča zatiranih - poskrbi za lastno varnost in varnost vseh okoli sebe.

HOJA V RITMU

V ozadju glasno predvajamo glasbo iz kakšnega znanega filma. Udeleženke se razporedijo po prostoru, a tako, da vse stojijo znotraj namišljenih meja določenega predela. Nato začnejo hoditi vsaka v svojem slogu, glede na določeno stopnjo intenzivnosti. Od ena - komaj vidno premikanje - do pet - tek.

Facilitatorica nenadno izklicuje različne številke in s tem spreminja intenzivnost hoje.

KORAK NAPREJ

Pri tej vaji udeleženkam dodelimo različne vloge, na primer "brezposelna mati petih otrok", "hči bančnega uslužbenca" itd., in druge vloge. Nato jim vodja usposabljanja zastavlja vprašanja o tem, kakšne priložnosti imajo njihovi liki v življenju. Na primer: "Ali ima vaš lik možnost, da gre na počitnice?" "Ali lahko najdete delo, ki vam je všeč?" Tiste, ki menijo, da njihovi liki te možnosti imajo, naredijo korak naprej. Tiste, ki mislijo, da ne, ostanejo na mestu.

Na koncu vaje vidimo, da so določene udeleženke lahko stopile kar veliko korakov naprej, druge pa ne. V tem kontekstu lahko načnemo pogovor o diskriminaciji, razlogih za družbeno neenakost itd.

ČLOVEŠKI VOZEL

sodelovanje in reševanje problemov. Izvedete jo lahko s poljubno veliko skupino.

Za začetek se skupina postavi v krog. Vsakdo seže v sredino in prime za roko drugo udeleženko, ki ni njena soseda v krogu. Ko vsaka zagrabi roko, se poskuša skupina razplesti, ne da bi pri tem katera koli udeleženka izpustila katero koli roko. Morda bosta za to potrebna kanček kreativnosti in reševanje problemov, saj bo cela skupina sodelovala pri iskanju rešitev.

Aktivnost lahko nadgradite tako, da ji dodate časovno omejitev ali da se mora skupina razplesti v manjših skupinah.

PREDAJ SPOROČILO

Gre za preprosto, a zelo učinkovito aktivnost za krepitev skupinskega duha, ki lahko udeleženkam pomaga, da se spoznajo med sabo in okrepijo medsebojno zaupanje. Gre pa takole:

Skupino razdelite v pare ali manjše skupine. Vsaka ekipa si mora izmisliti preprosto sporočilo (npr. "Pozdravljena, kako si?") ali stavek, ki ga želi predati drugim.

Ekipe se morajo nato domisliti izvirnega načina, kako sporočilo "predati" drugim ekipam, ne da pri tem uporabijo besede (npr. z gestami, obrazno mimiko ali govorico telesa).

Druge ekipe nato poskušajo ugotoviti, kakšno je sporočilo, in ga ponoviti prvi ekipi.

Ekipe lahko izmenično posredujejo sporočila druga drugi, vse dokler nimajo vse priložnost sodelovati.

Aktivnost lahko prilagodite potrebam in zmožnostim skupine. S tem udeleženke vadijo improvizacijo, samoizražanje in komunikacijske spretnosti.

4. 1. 2 Aktivnosti neformalnega izobraževanja

SKUPINSKO BRANJE

Udeleženke se postavijo v krog. Vsaka dobi kopijo besedila prizora, ki ga bodo odigrale. V krogu začnejo brati dialog, pri čemer vsakič predstavljajo druge like. Ko zaključijo prvi krog skupinskega branja, vse udeleženke delijo misli in občutke o prebranem. Potem se začne drugi krog skupnega branja. Tokrat morajo vsakič, ko berejo replike v krogu, "braniti" vsaka svoj lik.

ŠTUDIJSKI KROŽEK ZA BRAINSTORMING MED DELAVNICAMI

Vključevanje študijskih krožkov in brainstorminga v delavnice metodologije YO.US.T.A.R. lahko pomaga, da vzpostavimo zaupanje in sodelovanje med udeleženkami, spodbuja ustvarjalnost in inovativnost ter zagotavlja skupno platformo za reševanje problemov in iskanje novih idej.

1. Predpriprava na delavnico: udeleženke prosimo, da se na delavnico pripravijo tako, da samostojno raziščejo ali razmislijo o določeni temi, povezani s temo delavnice. Med študijskim krožkom ali med brainstormingom lahko potem misli in ideje delijo s preostalimi članicami skupine.

2. Aktivnosti za ogrevanje: Študijske krožke ali brainstorming lahko uporabimo kot ogrevalne aktivnosti, ki udeleženkam pomagajo, da se ustrezno pripravijo na delavnico. Udeleženke lahko na primer prosimo, da predebatirajo ideje za improvizacijo ali gledališke prizore, ki bi jih lahko kasneje uporabile na delavnici.

3. Brainstorming: 'Viharjenje možganov' lahko uporabite za ustvarjanje novih idej in spodbujanje ustvarjalnosti. Udeleženke prosimo, da v manjših skupinah ali vse skupaj izvedejo brainstorming na določeno temo, ki je pomembna za delavnico. Brainstorming je lahko koristno orodje za spodbujanje domišljije in pomoč udeleženkam pri oblikovanju novih idej.

4. Improvizacija: Brainstorming lahko uporabimo tudi kot navdih za improvizacijske vaje na delavnici. Udeleženke lahko prosimo, da na podlagi idej, ki so nastale med brainstormingom, pripravijo improvizirane scenarije ali like.

5. Refleksija: Po določeni dejavnosti ali vaji lahko udeleženke prosimo, da se priključijo študijskemu krožku ali brainstormingu in razmislijo, kaj so se naučile in na čem morajo še delati.

6. Reševanje problemov: udeleženke lahko študijske kroge ali brainstorming uporabijo za skupno reševanje problemov, ki se pojavijo med delavnico. Če na primer določen prizor ali vaja ne deluje tako dobro, kot bi lahko, lahko udeleženke skupaj razpravljajo in iščejo rešitve za izboljšanje. Zaključna refleksija: ob koncu delavnice lahko študijski krožek ali brainstorming uporabite za razmislek o celotni izkušnji in o tem, kaj so se udeleženke naučile na delavnici. To jim lahko pomaga, da ponotranjijo nauke, ki so se jih naučile, in jih prenesejo naprej v življenje.

7. Zaključna refleksija: ob koncu delavnice lahko študijski krožek ali brainstorming uporabite za razmislek o celotni izkušnji in o tem, kaj so se udeleženke naučile na delavnici. To jim lahko pomaga, da ponotranjijo nauke, ki so se jih naučile, in jih prenesejo naprej v življenje.

Pri tem je treba opozoriti, da je treba študijske krožke in brainstorming voditi previdno, tako da imajo vse udeleženke možnost tvorno sodelovati ter da cenimo in upoštevamo ideje vseh.

OGLED DOKUMENTARNEGA FILMA IN DEBATA

Na metodoloških delavnicah YO.US.T.A.R. se je za odličen način, da udeleženci začnejo razmišljati o določeni temi izkazal ogled dokumentarnega filma in debata. Po ogledu spodbudimo skupinsko debato, med katero udeleženke delijo svoje misli in interpretacije videnega

Dokumentarni film o Antigoni Slavoj Žižka je odličen primer, kako je to metodo mogoče uporabiti na delavnici YO.US.T.A.R. Po ogledu dokumentarnega filma lahko facilitatorka vodi razpravo na temo interpretacije Antigone in kaj to pomeni za naša današnja vprašanja, na primer za migracije. Gre za odličen način, da udeleženke spodbudimo h kritičnemu razmišljanju ter živahni in smiselni debati.

Z uporabo te metode se lahko udeleženke učijo druga od druge, razvijajo sposobnost kritičnega mišljenja in poglobljenega razumevanja obravnave teme. Poleg tega lahko metoda pomaga tudi, da okrepimo občutek skupnosti in pripadnosti skupini, saj udeleženke delijo misli in ideje v odprtem in spodbudnem okolju. To lahko pripomore k poglobljenemu razumevanju teme in spodbudi sposobnost kritičnega razmišljanja pri udeleženkah.

Napovednik dokumentarnega filma je dostopen na naslovu: <https://www.youtube.com/watch?v=flhM-1LZe5JY&t=2s>.

DELO V PARIH

Z delom v parih udeleženkam pomagamo premagati občutek sramu. V ta namen lahko izvedemo pantomimo. Vodja usposabljanja prosi eno od udeleženk vsakega para, naj samo z gibanjem oponaša neko žival. Udeleženka ne sme delati zvokov, kar bi takoj izdalo, za katero žival gre, zato mora improvizirati in se truditi, da svoji partnerki iz para predstavi izbrano žival samo z gestami in gibi. Aktivnost je treba večkrat ponoviti, vsakič z drugo udeleženko, ki drugi udeleženi v paru predstavi žival. (Lahko pa predstavljajo tudi poklice ali kakšno drugo kategorijo).

Vajo lahko po potrebi prilagodite, najpomembnejše pri tem je, da pri tem urite mimiko in predvsem ustvarjalnost udeleženk.

ZRCALA (POVZETO PO METODOLOGIJI FORPROVE)

Igralke se razdelijo v pare in se obrnejo druga proti drugi. Počasi se začnejo premikati (roke, noge, obrvi), druga igralka pa mora zrcaliti gibe. Gre za igro dajanja in sprejemanja - nobena v paru ne sme (ves čas) voditi. Gibi naj bodo počasni.

Različice - vajo lahko izvajate tudi s celo skupino, tako da vse stojijo v velikem krogu in vsaka udeleženka zrcali vse druge. Tej vaji se reče tudi skupinsko zrcaljenje.

OBISK GALERIJE

Gre za interaktivno aktivnost, ki jo lahko uporabite za spodbujanje kritičnega razmišljanja in razprave. Navodila:

1. Pripravite več plakatov ali tiskovin, povezanih z usposabljanjem ANTYGONE (npr. citate iz besedila, slike, vprašanja itd.).
2. Plakate oz. tiskovine razobesite po prostoru ali na drugo dogovorjeno mesto.
3. Skupina naj se sprehaja po sobi. Za vsak plakat si lahko vzamejo po nekaj minut, da si preberejo ali ogledajo vsebino in razmislijo o njej.
4. Spodbudite udeležene, da svoje misli, odzive ali vprašanja zapišejo na list papirja ali samolepilne listke in jih prilepijo ob plakate.
5. Ko si skupina ogleda vse plakate, zberite udeleženke ter se skupaj pogovorite o njihovih odzivih in razmišljanjih.

Aktivnost lahko prilagodite glede na potrebe in cilje skupine. Lahko jo na primer uporabite kot uvod v usposabljanje ANTYGONE ali pa za raziskovanje določenih tem ali vprašanj, povezanih z igro.

4. 1. 3. Umetniška metoda/aktivnost

ZAMRZNJEN KADER

Gre za enostavno igralsko aktivnost, ki jo lahko uporabite za raziskovanje in razvijanje likov in čustev. Navodila:

1. Skupino razdelite v pare ali manjše skupine.
2. Vsak par ali skupina naj si izmisli prizor ali situacijo, povezano z usposabljanjem ANTYGONE (npr. pogovor med Antigono in Kreonom).
3. Pari ali skupine odigrajo vsaka svoj prizor ali situacijo s pomočjo tehnike zamrznjenega kadra, tako da v ključnih trenutkih dogajanje ustavijo in raziščejo misli, občutke ter motivacijo likov.
4. Udeleženske spodbujajte, naj za izražanje čustev in likov uporabljajo vse telo in obrazno mimiko.
5. Ko skupina razišče nekaj zamrznjenih likov, naj nadaljuje prizor in pri tem v igro vključi, kar so se naučile iz zamrznjenih kadrov.

Aktivnost lahko prilagodite glede na potrebe in cilje skupine. Lahko jo na primer uporabite za prebijanje ledu, da spodbudite ustvarjalnost in samoizražanje ali pa se z njo poglobite v teme in like usposabljanja ANTYGONE.

BREZ GLASU, SAMO GESTE

Vsaka od udeleženk si izbere eno gesto/telesni položaj, ki je značilen za njen lik: enega za Antigono/enega za Kreona/enega za Zbor. Vendar svojih občutkov in misli ne smejo sporočiti drugim preko govora, temveč naj delujejo le s telesnimi gibi. Potem facilitatorica prosi udeleženske, naj v hitrem ritmu zamenjajo vloge, in sicer vse hkrati. Nastopajoče lahko komunicirajo z različnimi telesnimi gestami (vključno z uporabo telesa za prikazovanje čustev).

SLIKOVNO GLEDALIŠČE IN RITEM MAŠINE

S to tehniko lahko prikažemo odnose, koncepte, situacije, dogodke itd., ne da bi za to uporabljali besede, zgolj s predstavljanjem teles in/ali predmetov. Uporabimo jo lahko za obravnavanje tako rekoč vseh področij človekovega življenja. Najmočnejši element slikovnega gledališča je utelešenje, telesni prikaz življenjskih razsežnosti, ki so sicer nevidne in jih je težko razumeti ali "pokazati s prstom". Poleg tega pri delu s telesom ne filtriramo sporočil, tako kot to delamo pri besednem izražanju. Za to tehniko ne potrebujemo nič drugega, kot lastno telo. Z analizo položaja telesa in njegovih posameznih elementov (drža, položaj nog in rok, obrazna mimika), usmerjenosti pogleda itd. lahko izluščimo vsebine, na katere prej sploh nismo pomislile ali pa niso bile tako izrazite in očitne. V okviru slikovnega gledališča lahko izvajamo različne vaje:

- kiparjenje: Delamo lahko v parih ali manjših skupinah, ključno pa je, da dejavnost poteka v tišini, brez besed. Pri kiparjenju oblikujemo telesa drugih v paru, ki nam služijo kot tako imenovana pametna glina. Kaj želimo od osebe v vlogi pametne gline, sporočimo tako, da premaknemo določen del njenega telesa v zeleni položaj, ki ga oseba potem ohrani. Če na ta način ne dosežemo zelene oblike, lahko tudi same pokažemo, kako si predstavljamo položaj, in pametna glina ga nato upodobi. Tako lahko izdelamo posamezne ali skupinske zamrznjene slike ali kipe.

- Zamrznjena podoba: Ustvari jo lahko kdorkoli, ne da bi jo ustvarila druga oseba. Če ustvarjamo skupinske slike, se več oseb pridruži sliki druga za drugo.

Nato v skupinski zamrznjeni podobi vsaka od udeleženk poišče preprost gib, ki izhaja iz položaja, v katerem se nahaja. Gibanje ponavlja in izvaja tako, da je povsem jasno, kako se gib začne in kako konča. Potem gibanju dodajo še spremljevalni zvok. Tako nastane eden od "zobnikov" ritem mašine, ki ponazori celoto vsebine, ki jo hočemo uprizoriti. Ko posamezne elemente ("zobnike") povežemo, nastane t.i. ritem mašina. Potem se lahko poigramo še s tempom, glasnostjo, intenzivnostjo itd.

UMETNOSTNA TERAPIJA

Umetnostna terapija uporablja umetniško ustvarjanje kot orodje/metodo za lažje izražanje in razreševanje potlačenih čustev ter čustvenih ali psiholoških konfliktov. Ta vrsta terapije uporablja umetniško izražanje kot terapevtsko metodo za lajšanje določenih vidikov, ki ljudi ovirajo v vsakdanjem življenju. Umetnost je lahko zelo učinkovito terapevtsko orodje/metoda za zdravljenje patologij, povezanih z duševnim zdravjem in dobrim počutjem. Gre torej za disciplino, ki spodbuja določene zdrave navade s pomočjo umetniškega izražanja. Umetnostna terapija je specializirana za spodbujanje, lajšanje ali spremljanje pomembnih osebnih sprememb pri ljudeh s pomočjo umetniških tehnik. Disciplina temelji na ideji, da je psihološke konflikte mogoče predelati s pomočjo umetniških tehnik, na primer gledališča, če pri tem upoštevamo terapevtsko situacijo. Poznamo različne vrste umetnostne terapije, odvisno od tehnike, ki jo uporabimo. Z gledališčem lahko dosežemo zelo dobre rezultate pri detonaciji vesti in samospoznavanju lastnega notranjega bogastva, preženemo strahove, dosežemo individualno sprejemanje in izboljšamo medosebne odnose. Pri tem je glavno orodje gledališka improvizacija, s pomočjo katere lahko "odigramo" resnične zgodbe in tako ustvarimo like, ki se manifestirajo iz nezavednega. Umetnostna terapija predstavlja alternativo v boju proti družbeni marginalizaciji in neenakosti, saj omogoča delo na vrednotah, kot so spoštovanje, strpnost in enakost. Je odlično orodje za krepitev in izboljšanje samospoštovanja učenk, delo na empatiji, spodbujanje samoozaveščenosti ter krepitev osebne in družbene identitete, spodbuja pa tudi skupinsko delo, ki bo učenkam omogočilo pozitivno interakcijo.

DELO S SAMIM BESEDILOM

Ena od vaj, ki smo jih izvedli na pilotnem srečanju metode YO.US.T.A.R., je obravnavala samo dramsko besedilo (iz odlomkov drame, s katero smo delali). Udeleženske so dobile nalogo, da si izberejo vrstico, stavek ali besedo iz odlomkov (nekaj, kar se lahko v kratkem času naučijo na pamet). Potem so imele dve nalogi. Prva je bila, da na podlagi izbranih besed/vrstic razvijejo prizore (večinoma v parih, pri čemer je ena od udeleženk igrala Kreona, druga pa Antigono). Druga naloga pa je bila, da te vrstice/besede vpletejo v improvizirane prizore brez besed, ki so jih prej razvile. Prva vaja poudari, kakšen potencial imajo preproste, ponavljajoče se jezikovne strukture in kako se lahko z njimi poigramo, da spremenimo pomen replik. Druga vaja pa izpostavi možnosti, kako prej pripravljenemu prizoru dodamo še eno plast, s tem da vključimo besede, ki se včasih lahko zdijo naključne, vendar pa skozi vajo obogatijo že obstoječe prizore.

IMPROVIZACIJA (GIBALNA ALI GLASOVNA)

Improvizacija, gibalna ali glasovna, omogoča udeleženkam, da se svobodno izrazijo ter raziščejo različne perspektive in čustva. Z improvizacijo lahko trenirajo igralske spretnosti, razvijajo govorico telesa in glasovno izražanje ter razvijajo veščino pripovedovanja zgodb. Gre za učinkovito orodje, ki pomaga graditi zaupanje, bogati ustvarjalnost in domišljijo ter spodbuja timsko delo in sodelovanje.

S pomočjo improvizacije lahko oživimo različne like in konflikte, ki jih raziskujemo v igri ali besedilu, ki ga preučujemo. Udeleženke lahko prek improvizacije eksperimentirajo z različnimi scenariji in preizkušajo svoje zamisli v varnem in spodbudnem okolju. Poleg tega lahko improvizacija pomaga ustvariti dinamično in zanimivo vzdušje ter udeleženke spodbuja k aktivnemu sodelovanju in vključevanju v tematiko. Na splošno lahko z uporabo improvizacije v delavnicah metodologije YO.US.T.A.R. udeleženkam zagotovimo dragoceno učno izkušnjo ter jim pomagamo razvijati veščine na zabaven in ustvarjalen način.

KRAJA MONOLOGA (POVZETO PO METODOLOGIJI FORPROVE)

Do petnajst igralk se postavi v vrsto, obrnjene proti občinstvu. Vsaka igralka od občinstva dobi predlog za temo, o kateri ima potem monolog. Skrajno leva igralka v vrsti začne monolog o svoji temi, katerikoli druga igralka pa lahko kadarkoli "ukrade" zadnje tri ali štiri besede monologa in jih uporabi kot začetek svojega monologa (ki je lahko tudi nadaljevanje prejšnjega). Igralke naj poskušajo govorijo čim hitreje, da jim je težje ukrasti besedo.

GLEDALIŠKA IGRA PO METODI FORPROVE, OZ. FORUMSKO GLEDALIŠČE

Udeleženke se razdelijo v dve skupini: ena skupina bo nastopala, druga pa bo občinstvo, izbere mo pa tudi moderatorko. Igralke si zamislijo določen problem in ustvarijo kratek prizor (približno 5 minut) na to temo (lahko pa temelji tudi na Antigonii). Ko odigrajo prizor, ne smejo govoriti. Moderatorka potem vpraša občinstvo, kaj je bil problem in kako bi ga bilo mogoče rešiti. Po razpravi lahko občinstvo prosi igralko, naj še enkrat odigrajo določen del prizora, ki ga lahko spremenijo, zato da bi rešile problem. Ko pride do situacije, ki bi jo bilo treba spremeniti, lahko občinstvo reče "Stop!". Igralke se ustavijo, občinstvo pa jim pove, kako naj priredijo prizor. Igralka, ki dobi navodilo, kako naj spremeni prizor, mora ravnati v skladu s tem, kar je predlagalo občinstvo. Druge igralko improvizirajo v skladu z novim prizorom. Če občinstvo želi, lahko kakšna od gledalk zamenja kakšno od igralk, ki morajo spremeniti svoje akcije, in odigra namesto nje, da razreši problem. Aktivnost se zaključi z razpravo, v kateri poskušamo odgovoriti na naslednja (in še druga, odvisno od situacije in udeležencev) vprašanja: Kaj je bil problem? Ali ste se že kdaj srečale s to težavo? Kako lahko spremenimo situacijo? Ali ste že kdaj videle, da se takšni problemi dogajajo drugim? itd.

5. Viri

V tem poglavju smo zbrale različno gradivo, povezano z določenimi projekti, izkušnjami, priročniki ali gledališkimi igrami, pri katerih so sodelovale prikrajšane ciljne skupine. Vire so zbrale in uredile partnerske organizacije, od katerih ima vsaka svoj edinstveni poudarek in strokovno področje. V razdelku boste našli številne informacije, vključno z naslovi in kratkimi opisi virov, povezavami do gradiv in primerov dobrih praks iz vsake države partnerske organizacije in širše. Ne glede na to, ali iščete osnovne informacije, praktične nasvete ali podrobna navodila, je razdelek o virih dragoceno orodje, ki vam bo pomagalo kar najbolje izkoristiti vaše izkušnje. Zato se brez nadaljnje razprave lotimo dela in raziščimo vse bogastvo znanja in virov, ki so nam na razpolago!

VIRI iz BOLGARIJE

Ime vira, lokacija (Država)	Vir (priročnik, platforme, spletni viri, srečanja)	Povzetek	Povezava
<p>ForProve Theatre</p> <p>(BOLGARIJA, ŠPANIJA, LITVA, ITALIJA, HRVAŠKA, POLJSKA)</p>	<p>Projekt EU, metodologija, vodič, vizualni vodič, spletna stran, video usposabljanja.</p>	<p>Glavni cilj projekta je mladim ponuditi učenje podjetniških veščin s pomočjo inovativne metode gledališča ForProve Theatre, ki je kombinacija forumskega gledališča (interakcija z občinstvom in raziskovanje različnih načinov reševanja problema) ter improvizacijskega gledališča (kjer je večina igre improvizirana in se ne izvaja po vnaprej določenem scenariju). Glavne ciljne skupine so mladinske delavke, ki delajo z mladimi na pragu zaposlitve, novozaposlene in mlade NEET. Posredna ciljna skupina so mlade, stare od šestnajst do trideset let, ki so brezposelne, aktivno iščejo zaposlitev, so bile pred kratkim zaposlene, in nove ter bodoče diplomantke.</p> <p>Projektno gradivo je sestavljeno tako, da ga lahko mladinske delavke in gledališke praktičarke neposredno vključijo v izvajanje usposabljanja gledališča ForProve Theatre in metodo uporabijo pri tistih, s katerimi delajo.</p> <p>Projekt podpira mlade pri pridobivanju transverzalnih veščin, ki jim lahko pomagajo pri iskanju zaposlitve ter izboljšanju in izpopolnjevanju delovnih veščin. Poleg tega aktivnosti usposabljanja udeleženkam pomagajo izboljšati osebne veščine in samozavest na naslednjih področjih: komunikacija, socialne spretnosti, skupinsko delo, reševanje problemov, nastopanje pred občinstvom in še mnoga druga področja.</p>	<p>Link1 here</p> <p>Link2 here</p> <p>Link3 here</p>

<p>Teatr Cvete (Gledališče cvetja)</p> <p>(BOLGARIJA)</p>	<p>Spletna stran</p>	<p>Teatr Cvete deluje na področju socialnega vključevanja vseh, v prvi vrsti s pomočjo gledališča. Za cilj so si zastavile izvajanje neformalne državljanske vzgoje za mladostnice, podporo vključevanju manjšinskih skupnosti, izvajanje, prilagajanje in širjenje dobrih praks uporabnega gledališča ter bogatiti, posodabljati in izboljševati lastni repertoar, ki ga prilagajajo potrebam različnih skupin. Glavne ciljne skupine so mladostnice, mlade, otroci, ranljive skupine itd.</p> <p>Glavne dejavnosti organizacije so</p> <ul style="list-style-type: none"> - nenehno bogatenje strokovnega znanja in veščin ekipe prek sodelovanja v nacionalnih in mednarodnih partnerskih projektih, usposabljanjih in izobraževanjih - produkcija in distribucija gledaliških predstav, ki imajo za cilj osebno rast in pozitivno vključevanje v družbeno življenje tistih, za katere jih pripravljamo - razvoj in izvajanje lastnih socialnih umetniških, izobraževalnih in zdravstvenih projektov - organizacija in izvajanje usposabljanj za mlade - načrtovanje programov usposabljanja in izvajanje usposabljanja za trenerje (učiteljice - študentke in strokovne delavke, umetnice, socialne delavke in mladinske prostovoljke) - sodelovanje pri nacionalnih in mednarodnih medijskih dogodkih, ki so namenjeni reševanju problemov mladostnic - sodelovanje z državnimi in regionalnimi institucijami, nevladnimi organizacijami, univerzami, kulturnimi ustanovami, množičnimi mediji znotraj države in v tujini - članstvo v nacionalnih in mednarodnih mrežah organizacij, ki izvajajo podobne dejavnosti. 	<p>Link here</p>
---	----------------------	--	----------------------------------

<p>Projekt Ustvari lutko – ustvari sebe! Theatre for Social Integration</p> <p>(POLJSKA, BOLGARIJA, ZDRUŽENO KRALJESTVO, LITVA, ITALIJA)</p>	<p>Projekt EU, metodološke smernice, platforma za deljenja dobrih praks, e-priročnik, trening</p>	<p>Cilj projekta je ustvariti inovativno metodologijo, ki temelji na ustvarjalnem pristopu pri izobraževanju odraslih. Osredotoča se tudi na potrebe prikrajšanih udeleženk izobraževanja odraslih po usposabljanju v socialnih in državljskih kompetencah. Glavni ustvarjalni pristop se izvaja s pomočjo lutk: izdelovanje lutk iz papirja in izvajanje gledaliških iger z uporabo teh lutk, pogovor in reševanje različnih problemov. Z načrtovanimi dejavnostmi je bil cilj projekta ustvariti nove priložnosti za izobraževanje in samorazvoj oseb, ki so socialno izključene zaradi zdravstvenih težav ali invalidnosti, težkega ekonomskega položaja, težav z zakoni ali drugih dejavnikov. Projekt se osredotoča na vključevanje socialno ogroženih posameznic in skupin v družbo. Projekt je deloval tako, da so te osebe lahko opazile pozitivne učinke svojih dejanj in se počutile nagrajene. Takšna izkušnja lahko predstavlja prelomnico v življenju socialno izključenih in jim pomaga najti svoje mesto v skupnosti. Lutkarstvo je presenetljivo učinkovito orodje, ki olajša začetno fazo procesov socialnega vključevanja.</p>	<p>Link1 here</p> <p>Link2 here</p>
--	---	--	---

<p>ShiZi Impro Teatr</p> <p>(BOLGARIJA)</p>	<p>Spletna stran</p>	<p>Improvizacijsko gledališče ShiZi Impro Teatr bogati komedijo v Bolgariji s pomočjo improvizacijskih metod , ki jim omogoča ustvarjanje spontanih predstav.</p> <p>Gre za skupnost improvizatorok, ki uporabljajo in izpopolnjujejo najnovejše svetovne prakse na področju skupinske ustvarjalnosti, ki temeljijo na zaupanju, spontanosti in prilagodljivosti. Ustvarjajo trajno okolje, kjer lahko sproščamo ustvarjalni potencial in se spomnimo svojih prirojenih sposobnosti za igro.</p> <p>Glavne dejavnosti organizacije so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - s poklicno igralsko skupino redno izvajajo predstave različnih žanrov, ki stalno preizkušajo sposobnosti - izvajanje tečajev za sproščanje ustvarjalne energije in učinkovito interakcijo - podjetjem ponujajo usposabljanja za spodbujanje, prilagajanje in karizmatično nastopanje na odru. - nudijo prostor za vadbo ustvarjalnega raziskovanja, eksperimentalnih oblik in komedije - redno gostijo izkušene improvizatorke z vsega sveta za izmenjavo izkušenj - vsako leto organizirajo festival Sofia Improv Fest. 	<p>Link here</p>
---	----------------------	--	----------------------------------

HaHaHa Impro (BOLGARIJA)	Spletna stran	Improvizacijsko gledališče HaHaHa Impro je prva poklicna improvizacijska skupina v Bolgariji, ki redno nastopa na odru in na korporativnih dogodkih za nekatera največja podjetja v Bolgariji. Pripravljajo kostumske predstave, ki temeljijo na potrebah, željah in ciljih občinstva ali podjetja, ki jih najame.	Link here
------------------------------------	---------------	---	---------------------------

<p>Teatralna Kompanija Momo</p> <p>(BOLGARIJA)</p>	<p>Spletna stran</p>	<p>Gledališče Momo - Združenje za alternativno sodobno umetnost - je neprofitna organizacija, ki deluje na področju gledališke in uprizoritvene umetnosti z ustvarjanjem lastnih produkcij ter organizacijo delavnic, seminarjev in izobraževalnih modelov.</p> <p>Cilji organizacije so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uvajati dobre prakse in svetovne trende svetovnega v bolgarsko kulturo - bogatiti in razvijati jezik sodobnega bolgarskega gledališča - iskanje sinteze med umetnostjo in duhovnimi vrednotami, med umetnostjo in znanostjo, pa tudi raziskovanje bistvenih globalnih vprašanj, ki zadevajo človeštvo in njegovo okolje - ustvarjanje umetniških produkcij nove vrste, sproščanje odkritij kvantne teorije, pa idej in praks vzhodnih tradicij širjenja zavesti ter meditacije - ustvarjanje umetniških dogodkov o aktualnih temah ter raziskovanje novih in alternativnih prostorov - distribucija umetniških produkcij na festivalih po vsej državi in v tujini - organizacija delavnic, ki spodbujajo osebno in poklicno rast ter kakovost življenja - praktično raziskovanje multimedije v okviru gledaliških predstav - spodbujanje novih ali neuveljavljenih žanrov v bolgarskem gledališču, kot so: dokumentarna drama, ambientalne predstave, znanstvenofantastična drama, pogovorne predstave, instalacije v živo, avdio drama itd. 	<p>Link1 here</p> <p>Link2 here</p>
--	----------------------	--	---

<p>Detska teatralna škola Vodolei / Umetniško združenje Vodnar</p> <p>(BOLGARIJA)</p>	<p>Spletna stran</p>	<p>Umetniško združenje Vodnar upravlja več gledaliških šol v mestih Sofija, Obzor in Velingrad v Bolgariji in trenutno sodeluje z več kot dvesto otroškimi ustvarjalkami, s katerimi ustvarja gledališke predstave. Predstave imajo različna sporočila in cilje, vse pa distribuirajo prek programa Otroci igrajo za otroke. Cilj programa je spodbujanje gledališke umetnosti med mladostnicami, s tem da zanje uprizarjajo provokativne in kakovostne predstave, ki jih izvajajo otroci za otroke in odrasle.</p>	<p>Link here</p>
---	----------------------	---	----------------------------------

VIRI iz ITALIJE

<p>Ime vira</p> <p>Lokacija (Država)</p>	<p>Vir (priročnik, platforme, spletni viri, srečanja)</p>	<p>Povzetek</p>	<p>Povezava</p>
<p>Il teatro come mezzo di inclusione sociale: intervista a Paola Cereda</p> <p><i>(Gledališče kot sredstvo družbenega vključevanja: intervju s Paolo Ceredo)</i></p> <p>Italija, na spletu</p>	<p>Spletni vir</p>	<p>Intervju s Paolo Ceredo, ustanoviteljico gledališke skupine ASSAIASAI. Paola Cereda je psihologinja, pisateljica in gledališka režiserka. Potem, ko je dolgo delala kot asistentka režiserke Moni Ovadia, je končala v Argentini, kjer se je začela ukvarjati z skupnostnim gledališčem. Po vrnitvi v Italijo se je začela ukvarjati z umetniškimi in kulturnimi projekti na socialnem področju. Natančneje, je odgovorna za režijo in dramaturgijo integrirane gledališke skupine AssaiASAI, ustanovljene leta 2010.</p>	<p>Link here</p>

<p>Il teatro come "officina" di inclusione sociale</p> <p>Catania, Italija</p>	<p>Spletni vir/ članek</p>	<p>Spletni članek, ki predstavlja izkušnje Univerzitetnega gledališkega centra, kjer so uprizorili zaključno predstavo tretje izdaje projekta "Gledališče, ki opravlja svojo dolžnost! Zunaj zakona". Gre za pravo "delavnico" socialnega vključevanja za študentke-igralke s posebnimi potrebami in brez njih, med srečevanjem in integracijo, spoznavanjem in odkrivanjem različnih komunikacijskih, motoričnih in čustvenih zmožnosti. Pri tem združuje različne jezike, verbalne in neverbalne, pa tudi glasbo in nenehno spodbujanje med udeleženkami.</p>	<p>Link here</p>
--	--------------------------------	---	----------------------------------

<p>MEDART</p> <p>Rezultat projekta EU, Italija</p>	<p>Spletni priročnik za gledališke ustvarjalke</p>	<p>Metodološki vodnik projekta MEDART - Methods of Education for Disadvantaged Adults Rooted in Theatre (Metode izobraževanja za prikrajšane odrasle, ki temeljijo na gledališču) - je dostopen na spletu. Socialnim in gledališkim delavkam in učiteljicam lahko priročnik nudi dragoceno podporo pri delu z osebami z manj možnostmi. Priročnik MEDART obsega gledališke tehnike za delo z brezdomkami, migrantkami, zapornicami ter osebami s telesnimi in duševnimi motnjami, ki so jih razvila podjetja, vključena v projekt. Cilj projekta MEDART je širjenje novih metodologij gledališke terapije, ki jih razvijajo s izmenjavo dobrih praks in tehnik, preizkušenih z dejavnostjo več evropskih gledaliških skupin. Med temi so Divadlo Bez Domova (Gledališče brez doma), skupina iz Bratislave z dolgo zgodovino, ki že leta dela z brezdomkami in organizira enega najpomembnejših festivalov gledališča za socialno vključevanje v Evropi; Teatr Grodzki, poljska skupina, ki dela z lutkami; Acta Community Theatre iz Bristola, ki dela z migrantkami na področju skupnostnega gledališča.</p>	<p>Link here (IT)</p> <p>Link here (EN)</p>
--	--	---	---

<p>RAPPORT. Refugee Arts with Participants and Practitioners Open to integRaTion</p> <p>Bristol, ZK</p>	<p>Projekt EU</p>	<p>Gre za dvoletno partnerstvo Jesen 2019-2021, ki povezuje lokalne prebivalce različnih narodnosti, omogoča gledališke izmenjave po vsej Evropi s podporo programa EU Creative Europe. RAPPORT je 31-mesečni partnerski projekt, namenjen spodbujanju integracije med gostiteljskimi in begunskimi/migrantskimi skupnostmi z uporabo in razvojem sodelovalne skupnostne umetniške prakse štirih evropskih partneric. Projekt so razvile na podlagi izkušenj iz dveh prejšnjih projektov - "REACT" in "Storytelling Without Borders" (Pripovedovanje zgod brez meja) -, ki sta oba prejela financiranje v okviru razpisa EACEA za vključevanje beguncev (2016-18).</p>	<p>Link here</p>
<p>Babel Crew</p> <p>Palermo, Italija</p>	<p>Gledališka skupina, gledališče</p>	<p>Babel Crew je gledališka skupina s Sicilije, znana po projektu "Amuni". S projektom so zmagale na razpisu MigrArti '17 in MigrArti '18 MibAct (nagrada za najboljšo predstavo leta 2018). Gre za stalni laboratorij za usposabljanje na področju uprizoritvenih umetnosti in za poklice na področju uprizoritvenih umetnosti. Namenjen je vsem, ki so kdaj izkusili migrantsko življenje, cilj pa je ustvariti multietnično skupino. Prosilke za azil, begunke, Italijanke druge generacije, ekonomske migrantke in Italijanke z izkušnjo emigracije lahko v okviru programa koristijo intenzivno usposabljanje, ki obsega 25/30 ur mesečno.</p>	<p>Link here</p>

<p>Error Festival</p> <p>Bratislava, Slovaška</p>	<p>Festival, dogodek</p>	<p>Festival Error obstaja že od leta 2007. Gre za enega najpomembnejših festivalov, ki združuje gledališke skupine, ki delajo z brezdomkami in invalidnimi osebami. Organizirata Divadlo Bez Domova in običajno poteka vsako leto konec novembra. Gledališke skupine iz vse Evrope se zberejo v Bratislavi, da predstavijo gledališke predstave in produkcije, v katerih nastopajo predvsem brezdomke ali osebe iz prikrajšanih skupin.</p>	<p>Link here</p>
<p>BIELSKIE STOWARZYSZENI ARTYSTYCZNE "TEATR GRODZKI"</p> <p>Bielsko-Biala, Poljska</p>	<p>Gledališka skupina</p>	<p>Bielsko umetniško združenje Teatr Grodzki so ustanovile leta 1999 v mestu Bielsko-Biala (jug Poljske, 100 km od Krakova, 60 km od Katowic in 30 km od meje s Češko). Združenje povezuje umetnice, pedagoginje in promotorke kulture, ki se ukvarjajo z umetniškim delom z otroki, mladostnicami, odraslimi in starejšimi iz družbeno izključenih skupin. Med slednjimi so telesno in duševno prizadete osebe, osebe z učnimi težavami, otroci in mladostnice iz ogroženih družin, mlade prestopnice, žrtve odvisnosti od alkohola in drog, starejše državljanke ter vse tiste, ki so izrinjene iz glavnega toka družbenega in kulturnega življenja.</p>	<p>Link here</p>

VIRI iz GRČIJE

Ime vira Lokacija (Država)	Vir (priročnik, platforme, spletni viri, srečanja)	Povzetek	Povezava
The Walkabout theatrical group of homeless people (GRČIJA)	Gledališka skupina, ki jo vodi organizacija Equal Society	<p>Gledališka skupina brezdomk Walkabout je nastala leta 2017. Je edina gledališka skupina v Grčiji, ki jo sestavljajo sodržavljanke, ki so postale brezdomke in družbeno marginalizirane.</p> <p>Cilj skupine je spodbuditi članice, da se izvijejo iz psihološke stagnacije, ponovno najdejo vero vase ter se prek dramske terapije mobilizirajo in ponovno vključijo v družbo.</p> <p>Reintegracijo in socialno integracijo članic gledališke skupine Walkabout poskušajo doseči s pomočjo dramske terapije. Prek gledaliških tehnik in vsakodnevne vključenosti v skupino Walkabout članice dobijo priložnost, da bolje razumejo same sebe, se bolje počutijo, najdejo vero vase in razvijejo veščine, ki jim bodo pomagale, da ponovno postanejo aktivne članice družbe.</p>	Link here

<p>Theatre group THEAMA – Theatre for the Disabled</p> <p>(GRČIJA)</p>	<p>Dramska delavnica/ Dramska akademija</p>	<p>Gledališka skupina THEAMA - Gledališče za invalidne osebe - je prva poklicna gledališka skupina, ki jo sestavljajo predvsem umetnice invalidke. Ustanovile so jo leta 2010 v Atenah. Vse so članice grškega združenja igralk in uveljavljajo pravico do enakopravne zastopanosti v uprizoritvenih umetnostih. THEAMA uporablja vključujoč koncept, tako da so lahko v ansamblu tudi igralk/ izvajalke, ki niso invalidke. Pripravljajo dramske delavnice za vse, ki si prizadevajo za ustanovitev prve dramske akademije, ki bi vključevala umetnice invalidke in neinvalidke.</p>	<p>Link here</p>
--	--	---	----------------------------------

<p>Hellenic Theatre/ Drama & Education Network (TENet-Gr) (GRČIJA)</p>	<p>Poletni gledališki tabor za učiteljice, pedagoginje, umetnice, facilitatorke, študentke in mlade</p>	<p>Poletni gledališki tabor "Pelion Greece 2019"</p> <p>Umetnice, učiteljice, vzgojiteljice, igralkе, glasbenice, vizualne umetnice, gledališke ustvarjalke in znanstvenice si delijo osebne zgodbe in komunicirajo s pomočjo različnih gledaliških tehnik kot medijem/ orodjem, hkrati pa raziskujejo, kako bi jih bilo moč uporabiti v izobraževanju.</p> <p>Tabor-seminar obsega praktične gledališke in dramske delavnice, večer pripovedovanja zgodb, predstavitev projektov, predstave in aktivnosti v okolici.</p> <p>Primer delavnice</p> <p>"O svobodi: osebno opolnomočenje s pomočjo tehnik avtorskega gledališča."</p> <p>Sanja Krsmanović-Tasić, gledališka režiserka, koreografinja, igralka, plesna in dramska pedagoginja iz Beograda, Srbija.</p> <p>"Med mladimi moškimi in ženskami v današnjem svetu je čedalje več pasivnosti. Zdi se, da se ne znajo odzvati na težave, s katerimi se soočajo v vsakdanjem življenju, premalo uveljavljajo pravico do svobode govora in ne zmorejo najti svojega mesta kot enakovredni akterji družbenih sprememb ter pri odzivanju na krivice in težave v lastnem okolju. S sodelovanjem v procesu in avtorskem gledališču dosežemo osebne spremembe, s tem ko si postavljamo izzive z novimi nivoji telesnih in duševnih tehnik (npr. z iskanjem besedil in gradiva povezanih s temo, avtorskim delom na telesnih točkah in plesu, organskim delom z glasom, petjem in zvokom, ustvarjanjem zvočnih pokrajin, vajami za pisanje, delom na pesmih, ustvarjanjem kratkih gledaliških sekvenc, montažo individualnih prizorov in prizorov v parih v večjo predstavitev)."</p>	<p>Link here</p>
--	---	--	----------------------------------

<p>ACTin'YouTH</p> <p>(EU)</p>	<p>Projekt EU</p>	<p>Glavni cilj projekta ACTin'YouTH je spodbujati medkulturne kompetence mladinskih delavk s pomočjo gledaliških metodologij, ki so namenjene ustvarjanju lokalnih gledaliških delavnic za socialno vključevanje mladih iz različnih kulturnih okolij, ki jim grozi socialna izključenost.</p> <p>Mladinske delavke bodo pridobile kompetence na področju nenasilne komunikacije, reševanja konfliktov in facilitacije. S pomočjo gledaliških metodologij in krožkov pripovedovanja zgodb bodo razvijale tudi komunikacijske spretnosti, s tem pa izboljšale kompetence medkulturne komunikacije in razvoj inovativnih pristopov za vključevanje prikrajšanih ali premalo zastopanih skupin, da se spopadejo z diskriminacijo in socialno izključenostjo.</p>	<p>Link here</p>
--------------------------------	-------------------	---	----------------------------------

<p>“it could be me – it could be you” (GRČIJA)</p>	<p>Projekt</p>	<p>Pri projektu "Lahko bi bila jaz - lahko bi bial ti" gre za ozaveščanje o temah beguncev in človekovih pravic s pomočjo tehnik izkustvenega učenja, gledališča in izobraževalne drame, namenjeno širši izobraževalni skupnosti.</p> <p>Že od leta 2015 v Grčiji ta projekt organizira in izvaja Helenska mreža za gledališko/dramsko izobraževanje (TENet-Gr) v sodelovanju in s podporo UNHCR Grčija (Urad Visokega komisariata Združenih narodov za begunce).</p> <p>Projekt in izobraževalno gradivo sta odobrila grški inštitut za politike izobraževanja in grško ministrstvo za izobraževanje, akreditirala pa ga je tudi organizacija IDEA - International Drama/Theatre & Education (Mednarodna drama/gledališče in izobraževanje).</p> <p>Namenjen je v prvi vrsti članicam izobraževalne skupnosti, in sicer učiteljicam in učenkam osnovnih in srednjih šol, uradnicam s področja izobraževanja, staršem ter mladinskim trenerkam in članicam lokalne skupnosti, ki jih zanima gibanje za človekove pravice.</p>	<p>Link here</p>
---	----------------	---	----------------------------------

VIRI iz SRBIJE

Ime vira Lokacija (Država)	Vir (priročnik, platforme, spletni viri, srečanja)	Povzetek	Povezava
<p>H I e b Teatar</p> <p>Beograd, Srbija</p>	<p>Gledališka skupina</p>	<p>Gledališče Hleb iz Beograda v Srbiji je umetniški projekt in skupina, ki jo sestavljajo interdisciplinarne umetnice ter aktivistke različnih generacij in ozadij, ki jih povezuje strast do uprizoritvenih umetnosti, plesa in gledališča, pa do ustvarjanja/procesa/raziskovalnega dela in do provokativnih ter družbeno in politično angažiranih tem. Pri ustvarjalnem gledališkem delu uporabljajo glasbo, vizualne umetnosti, fizično gledališče, performans in poezijo. Gledališče Hleb se posveča tudi izobraževanju s pomočjo umetnosti, delavnicam in projektom, ki vključujejo mlade umetnike ter jim pomagajo, da se uveljavljajo in razvijajo. Prek mednarodnega sodelovanja, koprodukcij in dela na mednarodnem prizorišču povezujejo kulturo, angažirano produkcijo in umetnike iz Srbije s celim svetom. Organizirajo gostovanja predstav in delavnic z vsega sveta ter odpirajo možnosti za umetniško izpopolnjevanje, izmenjavo in sodelovanje umetnikov iz Srbije. Predstave izvajajo v srbskem, angleškem in španskem jeziku.</p>	<p>Link here</p>

<p>BAZAART Beograd, Srbija</p>	<p>Gledališka skupina; aktivizem, izobraževanje</p>	<p>BAZAART so leta 2002 ustanovile v Beogradu kot neodvisno združenje gledaliških ustvarjalk. Danes je to platforma, ki povezuje umetnice, raziskovalke, pedagoginje in državljanke iz poklicev, ki niso povezani z gledališčem, njen namen pa je razvijanje humanističnih in demokratičnih vrednot v družbi. Skupina se osredotoča na promocijo in izboljšanje vloge kulture v izobraževanju ter vzgojo otrok in mladine, krepitev povezav in interakcij med kulturo in izobraževanjem ter s tem dvigovanje ravni družbene odgovornosti na obeh področjih. Programi, namenjeni mladim, kulturnim delavkam, umetnicam in učiteljicam, vključujejo ustvarjalne procese in umetniško delo, ki temelji na kritičnem mišljenju, seminarje, delavnice ter letne konference na temo korelacij med izobraževanjem in kulturo. Ena od njihovih dejavnosti pa je tudi izdajanje knjig in priročnikov.</p>	<p>Link here</p>
<p>Teatar Mladih Mišolovka Novi Sad, Srbija</p>	<p>Gledališka vzgoja; gledališka skupina za otroke in mlade</p>	<p>Mladinsko gledališče Mišolovka je gledališka skupina za otroke in mladino, ki vodi gledališke skupine otrok od prvega razreda osnovne šole pa vse do mladih, ki končujejo srednjo šolo. Skupina ima sedež v Novem Sadu v Srbiji. Vodi jo dramski pedagog Ibro Sakić, ki z različnimi dramskimi in gledališkimi metodami in tehnikami otroke uči ne le igre, temveč tudi o vseh drugih elementih, funkcijah in poklicih v procesu gledališkega ustvarjanja, pri tem pa posebno pozornost posveča opredelitvi potreb in interesov udeleženk ter razvijanju njihovih specifičnih veščin. Gledališka skupina redno pripravlja predstave, najpogosteje ob koncu šolskega semestra. Srečanja potekajo redno vsak teden, tako da otrokom omogočajo stabilno rutino.</p>	<p>Link here</p>

<p>Studies of Applied Theatre, Academy of Arts, Novi Sad</p> <p>Novi Sad, Srbija</p>	<p>Akademski program; izobraževanje</p>	<p>Magistrski program izvaja v okviru oddelka za dramsko igro Umetniške akademije v Novem Sadu v Srbiji. S programom so začele leta 2016 in temelji na akademskem predmetu Uporabno gledališče, s ciljem študentkam omogočiti uporabo metod drame, gledališča, forumskega gledališča in različnih tehnik interaktivnega gledališča. Program je namenjen vzgojiteljicam, učiteljicam, profesoriceam ter umetnicam, ki delujejo na področju drame in gledališča in si želijo delati s širokim naborom ustvarjalnih dramskih skupin. Program, ki traja dva semestra, večinoma temelji na praktičnem delu, da lahko študentke pridobijo praktičen vpogled v delovanje različnih metod. Študijski program se opira na najsodobnejše metode s področij dramske vzgoje in uporabnih gledaliških študij.</p>	<p>Link here</p>
<p>Centre For Theatre Research</p> <p>Novi Sad, Srbija</p>	<p>Gledališka produkcija; gledališka vzgoja</p>	<p>Center za gledališke raziskave je nevladna kulturna organizacija, ki se ukvarja z povezovanjem gledaliških strokovnjakinj z namenom interaktivnega izobraževanja in izmenjave znanja, pa tudi z organizacijo gledaliških delavnic, seminarjev ter z uprizarjanjem gledaliških predstav. Sodelujejo z uglednimi gledališkimi strokovnjaki, ki delujejo na področju konvencionalne gledališke produkcije (igralci, režiserji, scenografi, dramaturgi, lutkarji itd.) in/ali uporabljajo gledališke in dramske tehnike in metode pri izobraževanju, pedagogiki, organiziranju dogodkov v specifičnih družbenih okoljih, socialnih intervencijah, psihoterapiji in interdisciplinarni umetnosti.</p>	<p>Link here</p>

<p>Festival of Applied Theatre</p> <p>Novi Sad, Srbija</p>	<p>Festival, dogodek</p>	<p>Festival uporabnega gledališča so prvič pripravile aprila leta 2022 v Novem Sadu. Festival so s pomočjo mentoric organizirale in izvedle študentke magistrskega študija uporabnega gledališča. Festival je potekal kot tridnevni dogodek v prostorih, ki niso namenjeni gledališču. Glavne dejavnosti festivala so bile praktične delavnice didaktične dramatike, interaktivne izobraževalne predstave, specializirane delavnice in seminarji za učiteljice, mladinske vodje in mlade gledališke delavke.</p>	<p>Link here</p>
<p>Edu Theatre</p> <p>Vršac, Srbija</p>	<p>Gledališka skupina, izobraževanje</p>	<p>Edu Theatre je neodvisna gledališka skupina iz Vršaca v Srbiji, ustanovljena leta 2008. Skupino sestavljajo poklicne gledališke umetnice, vzgojiteljice, učiteljice ter gledališke in dramske pedagoginje, ki jih zanima praktično in teoretično raziskovanje na področju gledališča v izobraževanju (Theatre in Education). Osredotočajo se predvsem na raziskovanje možnosti za povezovanje gledališča z izobraževanjem. Že od samega začetka delovanja razvijajo interaktivne in participativne metode, programe in gledališke igre za otroke in mlado občinstvo, eden od ciljev pa je tudi ponovna uvedba lutkovne scene v gledališko življenje v Vršacu. Pri delu pogosto sodelujejo s šolami in drugimi izobraževalnimi ustanovami.</p>	<p>Link here</p>

VIRI iz ŠPANIJE

Ime vira Lokacija (Država)	Vir (priročnik, platforme, spletni viri, srečanja)	Povzetek	Povezava
Cultura que transforma (ŠPANIJA)	Program	<p>Ministrstvo za kulturo skuša s programom "Kultura, ki spreminja" približati umetnost mladim z manj možnostmi.</p> <p>Programi "Kultura, ki spreminja" so povezani s šestimi dokazanimi kulturnimi osmi. To so likovna umetnost, film, glasba, gledališče, ples in literatura. Skupno so na različnih okrajih uvedle osem programov na različnih področjih, kot so spodbujanje branja v zgodnjem otroštvu, delavnice v muzejih, snemanje filmov, skupinska glasbena praksa ali poletni tabori različnih umetnosti.</p>	Link here

<p>ACTUEM!</p> <p>(ŠPANIJA)</p>	<p>Projekt</p>	<p>Actuem! je vsakoletni projekt, ki ga že vse od leta 2005 izvajajo z najstnicami in mladimi od dvanajstega do dvajsetega leta. Med projektom se vsaka skupina najstnic udeleži celotedenske delavnice socialnega gledališča, kjer se poglobijo v tehnike te discipline in pa gledališča zatiranih. S pomočjo teh tehnik potem skupaj ustvarijo kratko igro na izbrano temo. Ob koncu tečaja vsaka skupina predstavi svojo igro v instituciji, ki ji pripada (občinski center, mladinski center, srednja šola itd.), in na srečanju socialnega gledališča Deslimita'm!</p> <p>Cilj projekta je z umetnostjo in gledališčem mladim zagotoviti vire, orodja in strategije za spreminjanje njihove resničnosti, reševanje konfliktov in omogočiti, da se njihov glas sliši.</p>	<p>Link here</p>
<p>Una Mirada Diferente</p> <p>(ŠPANIJA)</p>	<p>Festival</p>	<p>Festival Una Mirada Diferente (Drugačen pogled) združuje umetnice invalidke, da bi tako spodbudil vključevanje, normalizacijo in njihovo prisotnost v dramski umetnosti.</p>	<p>Link here</p>
<p>Los soles</p> <p>(ŠPANIJA)</p>	<p>Srečanja</p>	<p>Gledališke igre je mogoče izvajati doma, v učilnici ali na poletnih taborih. Otroci se pri tem zelo zabavajo, razvijejo odlične igralske sposobnosti in se učijo pomembnih vrednot, kot sta spoštovanje in prijateljstvo. Gledališka predstava, ki jo predlagamo na tem mestu, je zasnovana tako, da otroke uči, kaj je vključevanje in zakaj je treba biti v vsakdanjem življenju vedno pozoren na to. Gospe in gospodje, naj vam ne uide niti najmanjša podrobnost, začena se predstava "Los soles", zabavna predstava o vključevanju.</p>	<p>Link here</p>

<p>TALLER DE TEATRO</p> <p>PARA LA INCLUSIÓN SOCIAL</p> <p>Y</p> <p>PUESTA EN ESCENA DE UNA OBRA TEATRAL</p> <p>(ŠPANIJA)</p>	<p>Delavnica</p>	<p>Cilj Gledališke delavnice za socialno vključevanje je namenjena pomagati socialno izključenim, zlasti "brezdomkam", ki so se znašle v položaju socialne izključenosti, ne glede na osebni položaj: brezposelne, begunke, priseljenke, žrtve intimnopartnerskega nasilja, osebe s telesnimi ali duševnimi ovirami itd.</p>	<p>Link here</p>
<p>Teatro accesible y discapacidad</p> <p>(ŠPANIJA)</p>	<p>Gledališke aktivnosti</p>	<p>Dostopno gledališče je pionirski projekt z dvojnimi cilji. Prvič, gre za način vključevanja in usposabljanja za delo z osebami s posebnimi potrebami ali duševnimi ovirami. Drugič, poskuša ustvarjati, spodbujati in zbrati vse vrste dostopnega gledališča za osebe s prizadetimi čutili in za starejše.</p>	<p>Link here</p>
<p>Actores con discapacidad</p> <p>(ŠPANIJA)</p>	<p>Vključujoče gledališče</p>	<p>Paladio Theatre Company, ki jo podpira Paladio Arte Association (ustanovljena kot posebni center za zaposlovanje) so ustanovile v Segoviji okoli leta 1997, sestavljajo jo igralke, ki imajo različne telesne ali duševne ovire, ali prizadeta čutila. Gre za poklicno skupino, tako meni režiserka Marte Cantero in tudi občinstvo, ki hodi na predstave. Ob mednarodnem letu prostovoljstva so uprizorile igro z naslovom Voluntarina, "ki izpostavlja prostovoljstvo kot sredstvo za reševanje vprašanj omejevanja revščine, trajnostnega razvoja, podnebnih sprememb, zdravja, preprečevanja nesreč ter socialnega obvladovanja in vključevanja", pojasnjujejo v združenju.</p>	<p>Link here</p>

VIRI iz ŠVEDSKE

Ime vira Lokacija (Država)	Vir (priročnik, platforme, spletni viri, srečanja)	Povzetek	Povezava
Kulturkraft – Theater Tre (ŠVEDSKA)	Projekt, ki ga vodi gledališko osebje	Projekt "Kulturkraft" gledališča Theater Tre se osredotoča na to, da bi osebam, ki so invalidke, omogočil, da se preizkusijo v gledališču v varnem in naklonjenem okolju. Cilj projekta je odpraviti ovire med osebami s telesnimi ovirami in tistimi brez telesnih ovir ter spodbujati medsebojno razumevanje in spoštovanje. Udeleženke spodbuja, da se ustvarjalno izražajo in razvijajo umetniške veščine, hkrati pa krepijo samozavest in socialne veščine.	Link here
Theatre Prego (ŠVEDSKA)	Predstava "Frida Kahlo" in splošni koncept vključujočeg a gledališče prek improvizacije	Gledališče Prego v Malmöju je razvilo koncept vključevanja, tako da pri ustvarjanju predstav sodelujejo osebe z različnimi ozadji in izkušnjami. V zadnji predstavi "Frida Kahlo - sanje o svobodi" so tako sodelovale novinke in osebe z invalidnostjo. Vključujoči koncept gledališča Prego obsega sodelovanje med osebami z različnimi ozadji in izkušnjami pri ustvarjanju predstav, ki odražajo raznolikost njihove skupnosti. Cilj projekta je odpraviti družbene in kulturne ovire s tem, ko združuje ljudi in ustvarja priložnosti za povezovanje in učenje drug od drugega. Udeleženke spodbujajo, da delijo lastne zgodbe in izkušnje ter sodelujejo pri ustvarjanju nečesa, kar je večje od vsote posameznih delov.	Link here

<p>Theater Brunnsgatan Fyra's (ŠVEDSKA)</p>	<p>Projekt "Ljusår bortom" (Sv etlobna leta stran) o duševnem zdravju</p>	<p>V gledališču Brunnsgatan Fyra v Stockholmu poteka več vključujočih projektov, med drugim predstava o duševnem zdravju, v kateri imajo nekatere igralko tudi sami izkušnje s to tematiko.</p> <p>Cilj vključujočih projektov gledališča Theater Brunnsgatan Fyra je ustvarjanje predstav, ki bi bile relevantne in zanimive za čim bolj raznovrstno občinstvo. Pri projektu "Ljusår bortom" (Svetlobna leta stran) na temo duševnega zdravja so sodelovale igralko z osebnimi izkušnjami s to temo. Predstave so platforma za razpravo in razmislek, cilj pa je zmanjšati stigmo, povezano z duševnimi boleznimi.</p>	<p>Link here</p>
<p>Theater Västernorrland (ŠVEDSKA)</p>	<p>Projekt "Nyskapande samspel" oz. "Ustvarjalno sodelovanje"</p>	<p>Projekt "Nyskapande Samspel" gledališča Theater Västernorrland gledališče uporablja kot orodje za socialno vključevanje in osebni razvoj. Pri projektu sodelujejo osebe z invalidnostjo in poklicne igralko, ki skušajo ustvariti predstavo, ki odraža izkušnje in perspektive udeleženk. Udeleženke spodbuja k razvijanju ustvarjalnosti in komunikacijskih spretnosti, obenem pa s tem krepijo samozavest in socialno mrežo. Projekt poteka že vse od leta 2013 in je zelo uspešen.</p>	<p>Link here</p>

<p>Circus Cirkör (ŠVEDSKA)</p>	<p>Predstava Nosi jo kot krono</p>	<p>Cirkus Cirkör je skupina sodobnega cirkusa iz Stockholma na Švedskem, znana po tem, da premika meje tradicionalnih cirkuških predstav. Cirkus Cirkör na novo določa, kaj je lahko cirkus, in s tem navdihuje občinstvo po vsem svetu z edinstveno mešanico telesne spretnosti, ustvarjalnosti in pripovedovanja zgodb.</p> <p>Ena najbolj duhovitih produkcij Cirkusa Cirkör je predstava "Nosi jo kot krono", ki raziskuje temo migracij. Predstava spremlja zgodbo skupine begunk, ki so zapustile domove in iščejo kraj, kamor bi lahko spadale. Zasedba, ki vključuje tako poklicne izvajalke kot posameznice z izkušnjami migracije, uporablja celo vrsto cirkuških veščin, na primer zračne akrobacije, ples in žongliranje, da pove zgodbo o razseljenosti, izgubi in upanju. Z kombinacijo nastopanja v živo in multimedije, film "Nosi jo kot krono" ponuja oster komentar o izzivih, s katerimi se soočajo begunke, in o univerzalni človeški želji po varnem in prijaznem domu. Kritike so predstavo hvalile zaradi dodelanosti in družbenih komentarjev ter zmožnosti, da se z občinstvom poveže tako na osebni kot na čustveni ravni.</p>	<p>Link here</p>
------------------------------------	--	---	----------------------------------

VIRI iz SLOVENIJE

Ime vira Lokacija (Država)	Vir (priročnik, platforme, spletni viri, srečanja)	Povzetek	Povezava
Integra (SLOVENIJA)	Festival	Integra je vsakoletni mednarodni festival uprizoritvenih umetnosti, ki ga od leta 2015 organizira društvo ProSoc. Glavni namen festivala je socialno vključevanje različnih ranljivih skupin prebivalstva prek kulture in umetnosti.	Link here
Starci 1.1, 1.2 (SLOVENIJA)	Gledališka predstava	Režiserja Tin Grabnar in Hana Vodeb sta v središče razmisleka o gledališču postavila starajoče se osebe. Že več kot dve leti gradita skupnost starejših ljudi iz različnih družbenih slojev, ki pred tem večinoma niso imeli nikakršnih stikov z gledališčem, zdaj pa se soočajo z družbenimi predsodki do starejših s pomočjo obujanja spominov skozi poetično interpretacijo starosti.	Link here

<p>JOIN IN and make a change (SLOVENIJA)</p>	<p>Projekt Erasmus+</p>	<p>Tekom projekta so vse partnerske organizacije ves čas sodelovale pri raziskovanju, spodbujanju in izvajanju drame kot učinkovitega orodja za vključujoče izobraževanje. Opravile so analizo trenutnega stanja na področju vključujočega izobraževanja v partnerskih državah, razvile posebno usposabljanje za učiteljice, pomočnice učiteljic in specialne pedagoginje, izmerile vpliv drame na vključevanje in zagovarjale uporabo dramskih tehnik za izboljšanje vključujočega izobraževanja.</p> <p>V okviru projekta so nastali številni uporabni viri za vzgojiteljice, ki želijo obogatiti pedagoško prakso in jo narediti bolj vključujočo; ABC inclusion & drama games (Abeceda vključevanja in dramske igre), zbirka člankov JOIN IN & be inclusive (PRIDRUŽI SE in bodi vključujoča), priročnik The Art of Teaching (Umetnost učenja), primeri delavnic o kulturni dediščini s pomočjo drame, zbirka člankov Drama for Inclusive Education (Drama za vključujoče izobraževanje).</p>	<p>Link here</p>
---	-------------------------	---	----------------------------------

<p>Theatre as Inclusive Practice (TIP)</p> <p>(SLOVENIJA, ZDRUŽENO KRALJESTVO, BOLGARIJA)</p>	<p>Projekt Erasmus+</p>	<p>TIP (Gledališče kot vključujoča praksa) je mednarodni projekt, ki se osredotoča na nov pristop k odzivanju na osamljenost in izključenost mladih. V ta namen želi razviti in preizkusiti coaching program namenjen raziskovanju in razvoju socialne vključenosti z uporabo tehnik participativnega gledališča z mladimi iz ranljivih skupin iz Slovenije, Bolgarije in Velike Britanije. V okviru projekta so skupaj z mladinskimi delavkami, ki imajo osebne izkušnje z diskriminacijo, zasnovali program coachinga namenjenega delu z mladimi, ki se soočajo z diskriminacijo. S tem so želeli prispevati k večjemu opolnomočenju diskriminiranih mladih, ozavestiti mlado generacijo, izobraževalke in širšo javnost o izključenosti, razlogih zanjo in o tem, kako narediti družbo bolj vključujočo, hkrati pa razvijati nove kakovostne, ustvarjalne in inovativne oblike mladinskega dela.</p>	<p>Link here</p>
---	-------------------------	---	----------------------------------

<p>Re.Sto.Re</p> <p>(I T A L I J A , S L O V E N I J A , Š P A N I J A , I R S K A , P O R T U G A L S K A , P O L J S K A)</p>	<p>Projekt Erasmus+</p>	<p>Namen projekta je spodbujati sodelovanje in izmenjavo dobrih praks na evropski ravni ter izkoristiti prednosti orodij Evropske unije za preglednost in priznavanje, da bi povečali možnosti usposabljanja in zaposlovanja strokovnjakinj, ki delajo na področju socialnega gledališča.</p> <p>Specifični cilji projekta so zlasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spodbujati širjenje socialnega in skupnostnega gledališča kot učinkovita orodja za socialno vključevanje odraslih z učnimi težavami - okrepiti sodelovanje in olajšati izmenjavo dobrih praks na področju neformalnega izobraževanja med organizacijami, ki sodelujejo v projektu - na ravni Evropske unije opredeliti proces priznanja in standardizacije poklica DELAVKE SOCIALNEGA GLEDALIŠČA, novega poklicnega profila, opredeljenega glede izobrazbe, kompetenc in veščin. 	<p>Link here</p>
---	-----------------------------	--	----------------------------------

<p>D r u š t v o ustvarjalcev TAKA TUKA (SLOVENIJA)</p>	<p>Društvo</p>	<p>V društvu ustvarjalcev Taka Tuka, ustanovljenem leta 2002, si ves čas prizadevajo uporabo in širjenje ustvarjalnih pristopov pri izobraževanju. Pri tem si prizadevajo predvsem spodbuditi razvoj in uveljavljanja gledališke pedagogike v Sloveniji.</p> <p>To skušajo doseči z organizacijo rednih mednarodnih konferenc, delovnih skupin učiteljic, seminarjev in usposabljanj. Z izdajanjem publikacij in izkustvenimi delavnicami skušajo čim več otrok in mladih ozavestiti in poučiti o drugačnosti.</p> <p>Zavedajo se, da ljudje lažje sprejmejo tisto, kar razumejo. V vsaki družbi, ki temelji na človekovih pravicah, je upoštevanje drugačnosti in raznolikosti ključnega pomena za kakovostno in strpno sobivanje.</p>	<p>Link here</p>
<p>Hearing voices (Slišanje glasov) in Heard Life (S l i š a n o življenje) (SLOVENIJA)</p>	<p>Skupina in predstava</p>	<p>Glasove, ki jih nekdo sliši, druge pa ne, v naši kulturi večinoma razumemo kot znak duševne bolezni, v številnih drugih kulturah danes in v preteklosti pa ni bilo tako. Drugačen pogled na ta pojav skuša razviti mednarodno gibanje "Slišati glasove", ki ga zastopa mednarodna organizacija Intervoice. Na podlagi delovanja gibanja in rezultatov raziskav ugotavljamo, da je slišanje glasov dokaj univerzalna človeška izkušnja in pogost odziv na določena doživetja in življenjske dileme ter težave. Zavzemamo se za svobodno izbiro in odločanje, za pravico in odgovornost vsake osebe, da se sama odloči in izbere ali in kako se želi zdraviti ali ukrepati v zvezi z glasovi, ki jih sliši.</p> <p>Slišano življenje je predstava članov podpornih skupin projekta Slišanje glasov, Slovenija.</p>	<p>Povezava here in here</p>

<p>Ana Monro (SLOVENIJA)</p>	<p>Gledališka skupina</p>	<p>Gledališče Ane Monro je slovenska gledališka skupina, ki spodbuja družbene spremembe in vključevanje s pomočjo gledališča. Sodelujejo z marginaliziranimi skupnostmi, vključno z invalidkami in begunkami ter pripravljajo igre, ki obravnavajo vprašanja, kot sta diskriminacija in neenakost.</p>	<p>Link here</p>
<p>K o l e k t i v Narobov (SLOVENIJA)</p>	<p>Gledališka skupina</p>	<p>Kolektiv Narobov je slovenska gledališka skupina, ki ustvarja predstave, ki temeljijo na improvizaciji in fizičnem gledališču. Sodelujejo z mladimi in osebami z invalidnostjo ter spodbujajo vključevanje in ustvarjalnost.</p>	<p>Link here</p>